

ΑΘΗΝΑΙ—15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1917—ΑΡΙΘ. 5

ΦΥΛΛΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΝ
ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΔΡΑΧΜΗ 1

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Θ. ΕΞΑΡΧΟΣ

ΣΤΑΔΙΟΥ 65

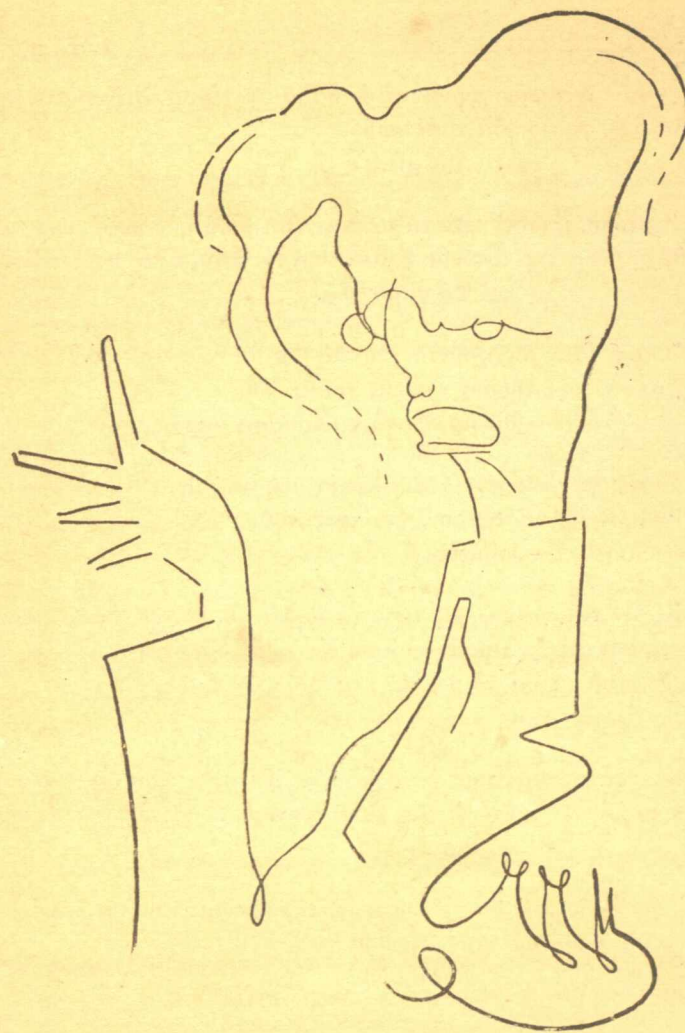
“ΦΥΛΛΑ,”

ΣΕΛΙΔΕΣ 32—ΔΡ. 1. (Φθηνή έκδοσις λεπτά 50)

Συνδρομαὶ ἐτήσιαι προπληρωταί:

Ἐσωτερικοῦ δρ. 10 — Ἐξωτερικοῦ δρ. 12

Ο. Νικολοῦδης, Ἐπιστροφή	σελ. 194
Κ. Φριλλγγος, Ὅραμα III, IV	» 195
Β. Ἐλισάς, Τὸ γλέντι - Στὸ περιγιάλι	» 197
Μιμνέρμου, Ναννῶ (μετ. Δ. Βερενίκης)	» 199
Κ. Β. Καβάφης, Ἐπέστρεψε - Ἰωνικὸν	» 200
Ζέφυρος Βραδυνός, Νύχτα γλυκεῖα	» 200
Κώστας Κόντος, Πολεμικὸ - Ἀνθινὰ τραγοῦδια	» 201
Γiovanni Papini, Πρώτη ποίησις - Τετάρτη ποίησις (μετ. Δ. Π. Π.)	» 206
Paul Fort, Ἡ ἀγρύπνια τοῦ Ποιητοῦ πρὸ τοῦ πο- λέμου (μετ. Ε.)	» 215
Armène Ohanian, Παραμῦθι	» 216
Jean Lorrain, Ἀπὸ τὸ βιβλίον: «Ἡ νοσταλγία τῆς ἀραιότητος»	» 218
S. P. P. «Μισοζωϊσμοῦ» συνέχεια	» 219
Χατζό-, Κ. Π. Καβάφης	» 221
Μαξιμ Γκόρκι - Τὸ νέο βιβλίον τοῦ Πῶλ Φῶρ - Ἡλία Βουτιεριδῆ «Κέλαδος» - Ὁ ἀντιφι- λόσοφος Giovanni Papini μὲ γελοιογραφικὸ σάιτσο κτλ.	

Ὁ ἀντιφιλόσοφος Giovanni Papini

(«Φύλλα»—15 Ἀπριλίου 1917.—Ἀριθ. 5)

Ἐπιστροφή

Α—Σ. Π.

Ὅταν θᾶχουμε γυρίσει πιά, θᾶμαστε γέροι. Στὴ γωνιά μας,
κοντὰ στὴ φωτιά, θὰ καθίσουμε
— καὶ θὰ μιλάμε.

Ὡστόσο, μπορεῖ καὶ νὰ σωμαίνουμε. Μὰ ἡ σιωπὴ μας τότε
δὲ θᾶχη μέσα τῆς ἀγωνία καμιά. Θὰ τὰ ξέρη ὅλα
— καὶ θὰ χαμογελά.

Ὅμως ὅταν θᾶρχονται κοντὰ μας οἱ νέοι—σεμνοὶ καὶ πε-
ρίεργοι—ν' ἀρωτήσουν νέα τῆς γρηᾶς ζωῆς
— θὰ πρέπει νὰ φαινόμεσθε χαρούμενοι.

Γιατὶ θὰ χρειαστῆ νὰ πιστέψουν στὴ ζωὴ. Καὶ θὰ τὰ κάνουμε
ὅλα γιὰ νὰ τὴν πιστέψουν. Θὰ τοὺς ποῦμε
— ψέματα...

Κι' ἂν τὴν πιστέψουν, τόσο τὸ καλλίτερο. Θὰ φύγουνε ὠραῖοι,
ἀπὸ τὴ νοσταλγία τοῦ ἀγνώστου. Κι' οὔτε θὰ σκεφθοῦνε νὰ ρω-
τήσουν, γιατί τάχα τὰ μαλλιά μας
— θᾶχουνε ἀσπρίσει.

Καὶ θᾶναι βιαστικοὶ κ' ἀνήσυχοι. Κι' οὔτε ποὺ θὰ γυρίσουν
πίσω τὸ κεφάλι τους νὰ μᾶς κυττάξουν. Θὰ μᾶς ἔχουνε ξεχάσει
— κι' ὅλας.

Τότε ἐμεῖς ποὺ θὰ μείνουμε μὲ τῆς ἐλπίδας τους τὴν ἀνακού-
φιση, θὰ κλείσουμε τὰ βλέφαρα
— νὰ κοιμηθοῦμε.

Κι' ὅταν ξυπνήσουμε, θὰ ξανακυταχθοῦμε μὲ μάτια ἡρεμα
Κι' ἡ σιωπὴ μας, ποὺ θὰ τὰ ξέρει ὅλα,
— θὰ χαμογελά.

Ὅταν θᾶχουμε γυρίσει πιά, θᾶμαστε γέροι...

Θ. Νικολοῦδης

Ὅραμα III

Τῆς φυλῆς ποὺ δὲν πέθανε
καὶ μιᾶς φυλῆς ποὺ δὲν ζῆ.

Κ' εἶπε τὸ πνεῦμα τ' ἀγέννητο τὸ παντοτεινό.

Ὁ κόπος καὶ ὁ χαμὸς ἦ κανταντιά του.

Ὅπου τελειώνουνε οἱ μεγάλοι, μπερδεύονται οἱ μικροί.

Τῶν γιγάντων οἱ πύργοι καὶ τῶν ψευτογιγάντων τὰ χαμό-
σπιτα.

Μὴ μοχτᾶς πρὸς τὴν κορφὴ τοῦ πύργου νὰ χτίσεις. Πύργωσε
κάλλιο τὸ χαμόσπιτο

Ἐσένα τὸ χαμόσπιτο κ' ἐκείνωνε οἱ πύργοι.

Θάψε τὰ γονικά σου καὶ σκύψε νάμπεις στὴ χαμοκέλλα σου
κι' ἄργασε τὴ βουλή σου, ἀτὴ τῆς νὰ σ' ἀρμόσει στὴν πυργοκορφὴ
ὅθε τὸ ὠμέγα σου.

Κι' ἄπλωσε πρὸς ἐμὲ τὸ πνεῦμα κι' ἔννοιωσα στὴν ψυχὴ μου
τῶν φτερῶν του τὴν ἀπαλοσύνη κι' ὡς τὸ ἀστάχυ τὸ φτενὸ στὴ
μύτη τοῦ περιστεριοῦ, στὴν καταχνιά τοῦ ταξειδιοῦ, κι' ἀπόθεσέ
με τὸ πνεῦμα στὸ περὺγιο τοῦ Ναοῦ τοῦ Μεγάλου, ὅπου τὸ τάμα
τῶν λαῶν καὶ τὸ ξεφάντωμα τῶν πανηγυριστᾶδων.

Κ' εἶδα φορεμένο στὸ θρόνο τὸν ἐλεφάντινο, ἐκεῖνον ποὺ
κρατοῦσε τὴ γλῶσσα τους ἢ σέβασή του, τὸν ἀτρικύμιστο καὶ
τὸν ἀπαλοθρεμένο ἀπὸ τὴν ἀλυγισιὰ τῆς γνώμης τὸ Νυμφίο
καὶ στ' ἀντικρυνὸ θρονὶ τὸ Ρήγα τὸ μεγάλο καὶ τὴν περιουσία
ποὺ ἀσωτέψανε διαλαλοῦσεν ἡ παρουσία ἢ φανταχτερὴ τοῦ βύσ-
σου καὶ τῆς μηλωτῆς.

Κι' ὁ λόγος τους στὰ πλήθη καὶ τὰ διπλοκάμπανα στὰ κου-
πεδάτα καμπαναριὰ βόιζαν στ' αὐτιά τους γιὰ νὰ πλαντάζει τῆς
ἐξέργεσης ἢ ὀλονυχτία στὴν ψυχὴ τους ποὺ τῆς μόλευε τὴν προ-
γονικὴ τὴν πλάση ἢ ψευτογενιά.

Καὶ γύρω καὶ πάνω στοῦ Ναοῦ τὶς τετράπαχες κολῶνες, φι-
δόγλωσσες οἱ φλόγες ἀπὸ τὰ χρυσᾶ σαντάνια καὶ τὰ στριφτὰ δι-
κεροτρίκερα, κι' ἀπὸ τὰ δαχτυλωτὰ τὰ μπρούντζινα μανουάλια
χίλιαζαν οἱ ἀναλαμπές κι' ἔδειχταν ἓνα πλήθος τοσοδὰ «τόδ' ἐλέη-
σον», συνετό, σακατεμένο κάτου ἀπὸ τ' ἀμόνι τῆς ψευτοαρετῆς
ὅπου ἀνεβοκατέβαζαν τὰ βαριά τὰ χοντρά τὰ μπράτσα τοῦ Νυμ-
φίου καὶ τοῦ Ρηγός.

Κ' οἱ ἴσκιοι ποῦ λίννευαν ἀγέλαστοι κι ἀναιμοὶ στὴν ἄσκησι
κ' εἶχανε τὸ μέλι στ' ἀχειλί ὄχι ὡς ἀνάβρυσμα τῆς ψυχῆς κ' εἶχανε
τὸ ρόδισμα τῶν κεριῶν στὰ μέτωπα, μὰ στὴν ψυχὴ τους τῆς
κάφτρας τὴν πικράδα, οἱ ἀσκητὲς οἱ σκεβρωμένοι γίνονταν λύκοι
καὶ ξέσκιζαν τὸν ἀκατήγητο καὶ τὸν ἀποστάτη ποῦ κοτοῦσε νὰ
σβύση τὴν παρουσίαν τους ἐτούτη, κι' ἀνανογιότανε πὼς ἡ ἀλή-
θεια ἄλλοῦ, ἀτὴ τῆς φωτοβόλα ξεπέρναγε τὸ χτικιάρικο φῶς τοῦ
λύχνου καὶ τοῦ σαντανιοῦ.

Ὅραμα IV

Καὶ πίσω οἱ διῶχτες καὶ μπρὸς οἱ ἀκατήγητοι Ἰουλιανοὶ καὶ
ἄρειοι καὶ λούτεροι καὶ φαρμασόνοι.

Κ' ὅσοι στὰ μαιίφωνα σκότη τῶν αἰῶνων βουβοὶ καὶ παρὰ-
μεροὶ σβύσανε στὸν κυκλῶνα τῆς αὐτοκατάλυτρας σκέψης, ἀστε-
νικοὶ ποῦ ζήσανε ὅσο τοῦ σούρουπου ὁ μπερντὲς κρατεῖ στὰ
ἡλιοτόπια.

Ὅσοι μ' ἓνα προτέστο κλώττισαν τὰ βαλτονέγια τοῦ ντουναῖ.
Ἐμπρὸς ὅλοι ἐτούτοι.

Καὶ πίσω οἱ βραχμᾶνοι καὶ οἱ ναζιραῖοι.

Καὶ πάντα πίσω ἐτούτοι.

Καὶ μπρὸς πάντα ἔμπρὸς οἱ ἄλλοι, ποτισμένοι—ἀλλόκοτο κ' οἱ
δυνὸ μεθύσι—ἀπὸ τῆς ὄχεντρας ἐκεῖνοι τὸ ματόδοντο, ὀργιστές,
κ' αὐτοὶ πιομένοι ἀπὸ τὸ «πόμα τὸ καινὸν» ποῦ τσακίζει τὴν
ψυχὴ, πικροχαροῦσα, καὶ κρατεῖ ἀθόλωτο τὸ νοῦ ἐξουσιαστή, καὶ δὲ
ροδοβάφει τὴν ὄψη παρ' ἀγιοκέρι διάφανο τὴν κυβερνᾶνε πειὰ
ὄγρα κὶ ὄνειροστάλαχτα δυνὸ καρφωμένα ἄλλοῦ πέρα ἀπ' τὰ μᾶς
ματάκια.

Κ. Φριλλῆρος

Τὸ γλέντι

Ἄς ἀνέβη μέσα στὰ μάτια μας ἡ σπίδα,
ἡ σπίδα τῆς χαρᾶς ποῦ καίει τὰ πάντα!
Νύχτα καὶ μέρα ἀκοίμητες, ἀκούραστες,
μέσα σὲ τράτα ποῦ δὲν πόδησε ποτὲς λιμάνι
οἱ τόσες ἔννοιες λάμνοντας ξεδιπλώνουν καὶ ρίχνουν
τριπλᾶ τὰ δίχτυα των στὰ κύματα τῆς ζήσης.
Πῶς σπαρταρᾶν ὄσες καρδιὲς πιαστοῦν!
Μ' ἀπόψε ἀπ' τὰ πλεμμάτια των ξεφεύγει
τὸ ἀστραποβόλημα ποῦ μέσα μας χαράζει
σὰν ποῦ γλυστράει ἀπ' τῆς ξωθιάς τὰ δάχτυλα τῆς λίμνης
Κι' ἄς ἀνέβη μέσα στὰ μάτια μας ἡ σπίδα, [τὸ νερό.
ἡ σπίδα τῆς χαρᾶς ποῦ καίει τὰ πάντα!

Ὅσο βαθιὰ τρομασμένο κι' ἂν κρύβεται
τὸ χαμογέλιο κάποιες ὥρες μέσα μου,
ὦ ἀκριβοὶ μου,
μὲ τὴ ματιὰ σας κι' ἀθελά μου τ' ἀνασέρνετε ὡς τὰ χεῖλια μου.
Γεμίστε τὰ ποτήρια σας, καλοὶ μου φίλοι.
Μέσα στὴ φωτισμένη σάλα,
ποῦ τῆς σδυστῆς μέρας τὸ πένθος
κι' οὔτε κανένα πένθος δὲ σιμώνει,
ἄς ἀντηχήσῃ τῆς φαιδρᾶς ζωῆς τὸ ἀνάκρασμα.
Καλότυχες οἱ λεύτερες καρδιὲς μας
ποῦ τῆς χαρᾶς δοξάζουν τὸ ἀναφτέρισμα
μὲ τὸν τριπλὸν ἀλαλαγμὸ τῆς νίκης!

Τὰ νυχτοπούλια σκιαζονται τὴ μέρα
καί, δὲς, μέσα στὸ φῶς φτεροκοποῦμε·
ἔτσι καμμιάν ἀσκήμια δὲ θὰ ῥθῆ σιμὰ μας
ἀνάξια τὸ νοῦ μας νὰ λερώσῃ
μέσ' τὴ γλυκειὰ στόχαση τῶν ὠραίων
καὶ τὴ βροντὴ τῆς ἀδολῆς χαρᾶς,

τώρα που στο σφοδρό χτύπημα των αϊμάτων
 ἐπλάτυνε ἡ ψυχὴ μας ὡς τὰ σύνορα
 τῶν πιὸ ἀκρατῆτων πόθων.
 Ὡ τὸ λαμπρὸ λουλοῦδι τῶν ἀσμάτων
 τὰ πέταλά του ἄς κάνουμε ν' ἀνοιξῆ
 κι' ἄς πλημμυρίσῃ ἡ σάλα ἀπ' τὰ τραγοῦδια!

Ἡ μουσικὴ τοὺς μουσικούς της κύκλους ἄς ἀπλώσῃ
 τῆ νύχτα νὰ κρατήσῃ μέσ' στὰ μάγια,
 τῆ νύχτα που κυλάει καὶ πάει νὰ φύγῃ.
 Ἄς ἀρμονίσουμε μὲ τὸ ρυθμὸ της
 τὲς ὥρες που μετροῦν τὸ πανηγυρὶ μας
 κι' ἄς πιούμῃ πάλι γύρω στὸ τραπέζι στὰ ποτήρια μας
 τὸ πορφυρόχρωμο πιστὶ που τρώει τὲς πίκρες.

Στὸ περιγιάλι

Ἔτσι στὴν κουπαστὴ τῆς βάρκας ξαπλωμένο,
 χαμογελώντας τὸ ναυτόπουλο
 κατὰ τ' ἀστέρια τῆς λαμπρότατης νυχτιάς
 χαϊδεύει καὶ χαϊδεύει
 τῆς εὐτυχίας κάποιον δράμα
 μέσα στὰ πούπουλα τοῦ ὄνειρου.
 Τρελλὰ τρικλίζοντας λικνίζει
 τοὺς βαθεῖς ὕπνους τοῦ παιδιοῦ
 τὸ κυματάκι τῆς ἀκρογιαλιάς.

Τοὺς μακαρίους τόπους τῶν ὀνείρων,
 μ' ἀνοιχτὰ μάτια,
 μαζί σου νὰ χαρῶ δὲ δύνομαι,
 ἄδρὸ λουλοῦδι τῆς ἀρμύρας,
 που τ' ἀναρίθμητο γέλασμα τῶν κυμάτων
 στὴν πλώρη τῆ στρωτῆ γάργαρα ἀχολογῶντας,
 σὰν κάνει πανιὰ τὸ καρὰδι,
 ἀπ' τὰ μικρὰ σου χρόνια σὲ μαγεύει.

Γιὰ σημάδι μὲ ρόδων στρώσε πέταλα
 τὸ μυστικὸ, που ἀκλούθαες, μονοπάτι
 ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη, ἴσως ξαναγυρίσεις,
 μὴν τὸ ξεχάσεις σὰν ξυπνήσεις, ἄμοιρε, στὴν κρίαν ὦρα.
 Σήκω! ἡ ἀπαλὴ πνοὴ τῆς αὔρας
 τεντώνεται ὀλοένα ἀλύγιστη καὶ παίρνει
 τὴ σιδερένια, τὴν τραχιὰ δύναμη τῆς φτερούγας
 τῶν θαλασσοδάρτων πουλιῶν καὶ τῆς ἀνεμοζάλης.
 Ἐπροβοδαίει τὴ λυτὴ βάρκα στ' ἀνοιχτά.
 Τὰ λευκὰ δόντια ὁ πόντος πέρα
 στὰ σκοτεινὰ του χίλια στόματα ἄγρια δείχνει
 διψῶντας σάρκα ἀνθρώπου σὰν τοὺς δράκους.

B. Ἐλεγάς

Ναννώ

Κ' ἐμεῖς, σὰν τῆς πολυάνθη τῆς ἀνοιξῆς τὰ φύλλα
 που βγαίνουν καὶ γοργὰ στὸ φῶς τοῦ ἡλίου μεγαλώνουν
 γραφτὸ μας ἀπὸ τοὺς Θεοὺς τῆ νιότη μιὰ στιγμούλα
 μονάχα νὰ χαιρούμαστε, χωρὶς νὰ βάνῃ ὁ νοῦς μας,
 οὔτε κακὸ κι' οὔτε καλὸ· δυὸ μαῦρες μοῖρες στέκουν
 πλάι μας πάντα, ἡ μιὰ κακὰ γεράματα κρατώντας
 κι' ἡ ἄλλη θάνατο· ὁ καρπὸς τῆς νιότης βαστᾷ λίγο
 Κι' ὅσο που ὁ γήλιος πὰ στὴ γῆς μιὰ μέρα αἰθερολάμνει·
 μὰ σὰν περνᾷ πιά τῆς ζωῆς ἡ ὦρα αὐτὴ ἡ πανώρια,
 καλλίτερος ὁ θάνατος παρὰ νὰ ζῆ κανένας·
 τί στὴν ψυχὴ πίκρες πολλὲς γεννιοῦνται· μαῦρη φτώχεια
 δέρνει τοῦ ἑνὸς τὸ σπιτικὸ μὲ τὰ κακὰ τῆς ὄλα·
 παιδιὰ δὲν ἔχει καὶ ποθεῖ γιὰ ν' ἀποχτήσῃ ὁ ἄλλος,
 ὡς που μὲ τὴ λαχτάρα του στὸν Ἄδη κατεδαίνει·
 ἄλλον τοῦ τρώει τὴ ζωὴ ἢ ἀρρώστεια· καὶ δὲν εἶνε
 κανένας, που πολλὰ κακὰ νὰ μὴ τοῦ δίνῃ ὁ Δίας.

Μιμνήριμου (Ἀπόσπασμα)

Μετ. Δῆμος Βερενίκης

Ἐπέστρεφε

Ἐπέστρεφε συχνὰ καὶ πέρνε με,
ἀγαπημένη αἰσθησις ἐπέστρεφε καὶ πέρνε με—
ὅταν ξυπνᾷ τοῦ σώματος ἢ μνήμη,
κ' ἐπιθυμία παληὰ ξεναπερνᾷ στὸ αἷμα·
ὅταν τὰ χεῖλη καὶ τὸ δέριμα ἐνθυμοῦνται,
κ' αἰσθάνονται τὰ χέρια σὰν ν' ἀγγίζουσι πάλι.

Ἐπέστρεφε συχνὰ καὶ πέρνε με τὴν νύχτα,
ὅταν τὰ χεῖλη καὶ τὸ δέριμα ἐνθυμοῦνται...

Ἴωνικὸν

Γιατὶ τὰ σπάσαμε τ' ἀγάλματά των,
γιατὶ τοὺς διώξαμεν ἀπ' τοὺς ναοὺς των,
διόλου δὲν πέθαναν γι' αὐτὸ οἱ Θεοί.
Ὡ γῆ τῆς Ἰωνίας, σένα ἀγαποῦν ἀκόμη,
σένα ἢ ψυχῆς των ἐνθυμοῦνται ἀκόμη.
Σὰν ξημερώνει ἐπάνω σου πρωτὶ αὐγουστιάτικο
τὴν ἀτμοσφαῖρα σου περνᾷ σφρίγγος ἀπ' τὴν ζωὴ των,
καὶ κάποι' αἰθερία ἐφηβικὴ μορφῆ,
ἀόριστη, μὲ διάβα γρήγορο,
ἐπάνω ἀπὸ τοὺς λόφους σου περνᾷ.

Κ. Π. Καβάφης

Νύχτα γλυκειὰ

Νύχτα γλυκειὰ τ' ἀκίνητα νερὰ
Στὰ βάθη τους γαλήνια κατρεφτίζουν,
Μέσ' στὸ σκοτάδι, φαναριῶν σειρὰ,
Ποῦ τὸ λιμάνι θαμπερὰ φωτίζουν.

Νύχτα γλυκειὰ ἀκίνητη ἡ καρδιὰ
Στὰ βάθη τῆς γαλήνια κατρεφτίζει
Παλιῶν χαρῶν σειρὰ, ποῦ τὴ βραδιὰ
Τὴ σκοτεινὴ τῆς θαμπερὰ φωτίζει.

(Ἄπὸ τὰ Ἑξαγράμια ἀπὸ τὴ θάλασσα)

Ζέφυρος Βραδυνὸς

Πολεμικὸ

Μαχητὴς, τὸ καμάκι τοῦ θανάτου
ξεφεύγω καὶ ξαστράφτω ὡς σβέλτο ψάρι.
Ὡριμὴ Ζωή! Τὸ λάβρο ἀναβρυτάρι
τῶν χυμῶν σου μὲ στάλωσε ὡς κλημάτου

μαγιάτικο βλαστό, ποῦ ἀπ' τὴ δροσιά του
πάει νὰ ραῖση. Τ' ἀξιοῦ σου χνάτου ἢ χάρη
μεθ' ἡμεῖς σὰν πρωτόφαντη, ὡς λιοντάρι
ἢ πιπεράτη ἀχνιὰ τοῦ νέου αἱμάτου.

Ἄπ' τὸν κόρφο σου, ὡς φούσκωσε κι' ἐσείστη,
τὸν τροφαντό, κρεμιέμαι καὶ βυζαῖνο
βρέφος, ποῦ, ἀθῶο στῆς μάνας του γυριμένο

τὰ στήθεια, ἀνεματιάξει τὴ ὅλο πίστη,
κι' ὅταν ἀκόμα, φόνισσά του μοῖρα,
στὸ χορὸ τοῦ Ζαλόγγου φέρη γύρα.

Ἄνθινα τραγούδια

I

Φτέρωσε ἢ Ἀγάπη ἠλιόχνουδη κι' οὐδὲ ἡ καρδιὰ χωρᾷ τη.
κ' ὁ λογισμὸς μου διάφανος σὰν αὐγινὴ εἶν' ἀχτίνα.
Μόσκο ἀναβραεὶ κι' ἡ στέρφα γῆς, χλωρὸ βελουδο οἱ βάτοι
κ' ἡ φωτοχίτωνη Ἄνοιξη ζυγιέται πὰ ἴστα κρῖνα.

Κι' οἱ ἀνθοὶ ποῦ τὴ νειρεύονταν μέσ' στῶν χυμῶν τὴν πήξη,
τὴ θυμιατίζουν τὴν αὐγὴ καὶ τὴν κερνοῦν τὸ δεῖλι.
κι' ἀλαφροτρέμει τὸ φιλι πὰ ἴστο παρθένο ἀχεῖλι
σὰ δρόσο σὲ ἄκρη μπουμπουκιοῦ, ποῦ καρτερεῖ ν' ἀνοίξη.

Σ' ἀνθόσπαρτη ὄχτη παίζοντας μὲ κάθε ροδόφυλλιο
καὶ κάθε σκέψη ὡς ρήχνουμε στὸ πράο, νὰ σέρνη, ρέμα.
Ἔλα στὸ φῶς καὶ φίλα με· γεμάτος γλύκα καὶ ἥλιο
ἐνὸς θεοῦ στίς φλέβες μου νὰ ρέη θὰ νοιώσω τὸ αἷμα.

II

"Ἐπῆξε, ἡ νέκρα, ὡς στάλαζεν ἀπ' τῶν συκιῶν τὰ φύλλα
καὶ τῆς βλυσκούνης ἡ εὐωδιά στὰ αἰθέρια ἐκρουσταλλώθη.
Μὰ ἐμένα τόσο ἐπέρασε τῆς Ζωῆς ἡ ἀνατριχίλα,
ποῦ ἐμπρός μου ἀκόμα σπαρταροῦν χαρές, καῦμοὶ καὶ πόθοι.

Γαλήνη, ἂν δὲ σὲ ρίγωσε τοῦ ὄνειρου τὸ φτερούγι,
ἐντός μου ἀδάμαστο σκιριτάει τὸ Πάθος κι' ὀμπλοκρούγει·
καὶ μ' αἰτοστόχαστην ὁρμή, ποῦ ἡ Ἀγάπη ἔχει θρασέψει,
ριπιδωτὴ ξανοίγει μου πάνου ἀπ' τὸν κόσμον ἢ σκέψη.

Τοῦ κάκου, ὦ νύχτα, μοῦ ἔκρυψες τὴ λιόκαλλη μορφή της
κι' ἐμπρός μου ὑψώθης σὰ βουνὸ μὲ τὰ πηχὰ σου θάμνη·
πάνου ἀπ' τὴ μαύρη σου κορφή σάμπως ἀποσπερίτης
ὁ νοῦς μου ἐμένα στέκεται καὶ λάμπει.

Κώστας Κόντος

ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Πρώτη ποίηση

Οἱ δυὸ μας πλάϊ—πλάϊ
ὀρθόκορμοι σὰν βασιληάδες
γυρνούσαμε τοὺς δρόμους
μακρὰ ἀπὸ κάθε ποίηση—
γιὰ σέναν ἓνα λούλουδο,
γιὰ μέναν ἓνα φύλλο—
κ' ἐλύσαμε τὴ φαντασία.

Παίναμε κ' οἱ δυὸ μονάχοι μας
ἀνάμεσα στὰ τείχη
ἀδιαφορῶντας ποιὸς περνᾷ
καὶ ποιὸς μᾶς βλέπει
ἄδεια ματιὰ, μὰ βῆμα σίγουρο
νομίζαμε πὼς ἤμαστε ρηγάδες.

"Ἐνα-ἓνα τὰ ὄρη συναντούσαμε
καὶ τὰ κλαδιὰ στὸν κίτρινο χορὸ τους
μᾶς χαιρετοῦσαν ἀλλὰ ἐμεῖς
ἀμίλητοι καὶ σοβαροὶ περνούσαμε
ὁ ἓνας τ' ἄλλουνοῦ ἦτανε Θεὸς του.

"Ὅσο κι' ἂν ἦτανε πλατὺς
ὁ κόσμος γύρω,
πυκνὴ χυνόταν στὸν αἰθέρα

γλυκειά έρωτική εϋωδία
 κ' έμεις μιὰ φλόγα ένοιώθαμε
 στὰ μάγουλα
 έρωτεμένοι, λές, τής πρώτης μέρας
 κ' ήμαστε.

Κ' ήμαστε τόσοσιν ιδρωμένοι, εϋτυχισμένοι, αφανισμένοι
 λάμποντας από ένα έγωϊσμόν υπέροχο
 φαντάζαμε σάν τέλειοι στρατιώτες
 με δέκα μετάλλια στο στήθος τιμημένοι.

Στο τέλος, στο ύστερο το τέρμα τής ανηφοριάς
 στο μακρυνό τον τελευταίο κόλπο του δρίζοντος
 ένα φεγγάρι άχνό, δίχως ζωή
 άλαφριά από ένα λόφον ξεκολλά.

Τά πάντα είναι θμοια
 ως τ' άπειρο συντρόφοι μας
 Γεμάτη είν' ή καρδιά μας
 και δέν χτυπάει για τίποτε
 κι' θμως για μιὰ στιγμήν αισθάνθηκα.
 τὸ υγρὸ φιλι τοῦ στόματός σου.

Τετάρτη ποιήσις

Αϋριο, μεθαύριο θάθελα νάμουν κάτι άλλο
 σάν κάτι διαφορετικό συμβάν άσήμαντο
 σε λίγες περασμένο εφημερίδες
 στην τελευταία τή σελίδα, την τετάρτη στήλη, πίσω πίσω
 εκεί που μπαίνουνε οι «τραυματίαι τών νοσοκομείων»
 Νά ζοῦσα στην εφήμερη τήν είδηση μιὰ μέρα «καθ' ὁδὸν νεκρὸς»
 από πληγές που εξετάστηκαν κι' απολυμάνθηκαν,
 πληγές ὅπου γι' άστεία πήρα από άμέλεια
 Στην «Πράσινη πλατεία» ή στην «ὁδὸ τῶν Πεπλοφόρων»
 Νούμερο μαῦρο πειδ άσήμαντο κι' απ' τὸ λαμπιόνι
 που σάν έληās κλαδι απ' τὸ κρεβάτι κρέμεται
 και νά αισθάνωμαι για τὸ κορμί μου τή συμπάθεια
 που αφ' ὅτου ζῶ δέν έννοιωσα.

Δέν θέλω βίζιτες. Φτάνει ή γυναίκα ή λευκοφόρα,
 που κάθε μεσημέρι τὸ ζουμί μου φέρνει.
 Νά νοιώθω που είμαι μόνος επί τέλους. Έκουράστηκα
 μ' αὐτὸ τὸ πάε κ' έλα, φεύγοντας πάντα ή γυρνώντας.
 Νοιώθουμε τή ζωή καλύτερα σ' αὐτὰ τὰ μέρη
 που ή ατμοσφαίρα φανικό μόνο μυρίζει.
 Κι' άνεσιν έχουμε νά έρευνήσουμε
 τοῦ φαινομενικοῦ μηδέν τή διαφάνεια.
 Όχι τραγούδια πειά : κανονισμός υπάρχει
 που απαγορεύει κάθε θεμιτὴν απόλαυση
 και κάθε αίσθημα ὡς διαλυτὴ
 στη διαίτα τοῦ βραστοῦ και τής ανίας.
 Υπάρχει ή νύχτα νά σκεφτοῦμε ελα τ' άλλα
 ή νύχτα που κι' ἀθέλητά μας θ' άγρυπνήσουμε.
 Τὸν ήλιο νά βιαστὴ παρακαλοῦμε
 νά βγῆ νά μᾶς χαροποιήση.
 Έννέα, δέκα, ένδεκα, μεσημέρι.
 Τώρα μᾶς φέρανε ένα καινούργιο
 στη θέση αὐτοῦ που πέθανε χθές βράδυ
 Μά εγὼ είμαι καλά και δέν κινούμαι.
 Ξεχνᾶω λίγο-λίγο και τή φύση.
 Ὁ ἄσπρος οὐρανός, τετράγωνος μέσ' στην κορνίζα τοῦ παραθυριοῦ,
 είναι στιγμές που αϊφνίδια με τρομάζει—
 έξωτικὸς ἑνὸς ατέλειωτου Γενάρη οὐρανός!—
 Θα γελάσω μοναχός μου δίχως κριτὲς αντίκρυ μου,
 τίς πειδ ὁμορφες θά πλέξω πλάνες.
 Είμ' ένας ευχαριστημένος ἄρρωστος. Τὰ έργα
 που με κάνουν υπερήφανο,
 μπλεγμένες δέν είναι οὔτε ακατάληπτες πολυλογίες.
 Κατάντησα ένα ὄν αλλοιώτικο
 μέσ' στη μετάλλινη σομιέ τοῦ κρεββατιοῦ μου
 και θάμαι ὁ μόνος αναγνωρισμένος βιογράφος
 τοῦ ήρεμου αὐτοῦ ὄντος και τοῦ συμπαθητικοῦ.
 Γιατί πολλοί μ' έμίσησαν
 θά τὸ εξηγήσω με τή φυσική και με τίς άλλες ἐπιστῆμες.
 Και στο χλιαρὸ τὸ στόμα που τὸ μαξιλάρι ανοίγει
 θά κάνω σιωπηλὰ τίς πλέον σοβαρὲς ἐξομολόγησες.

Κ' ἔπειτ' ἀπ' ἔλα αὐτὰ θάθελα νὰ πεθάνω
μόνος καὶ σαπισμένος σὰν διωγμένος γάτος
δίχως μαρτύρους νὰ χαθῶ
στὴν ἔβδομη σελίδα ὡσὰν ἄλλο γεγονός
στὴ στήλη τοῦ καθημερνοῦ τοῦ φύλλου :
«Θάνατοι καὶ γεννήσεις» μ' ἐλζεβίρ τῶν δέκα.
Θάθελα μέσ' στὴ νύχτα, ἤσυχα ἤσυχα
κρυφὰ νὰ ξεγλυστρήσω ἀπὸ τοῦ κόσμου αὐτοῦ τὴν ἱστορία.

Giovanni Papini

Μετ. Γ. Συριώτης

Μιά βαλαχική παράδοση

Μέσα στὸ δάσος στὶς ὀχτιές τοῦ ποταμοῦ ζοῦσε μιὰ νεράιδα.
Λουζότανε συχνὰ στὸν ποταμό,
Μὰ χάνοντας μιὰ μέρα τὴ συνηθισμένη φρονιμάδα της,
Ἔπεσε μέσ' στὰ δίχτυα τῶν ψαράδων ἢ νεράιδα.
Ἐτρόμαξαν μὲ τὴ ψαριά τους οἱ ψαράδες,
Μ' ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς εἶταν ὁ νέος Μάρκος.
Ἄδραξε τὴν ὄμορφη νεράιδα
Καὶ τὴν ἔλουσε μ' ὀλόξεστα φιλιὰ.
Στηρογουροῦσε σὰν εὐλύγιστο κλαδί
Μέσ' στὰ δυναμωμένα μπράτσα του ἢ νεράιδα
Καὶ κύτταζε τὸ Μάρκο μέσ' στὰ μάτια
Ἵλο γλυκογελῶντας μὰ χωρὶς αὐτὸς νὰ ξέρει τὸ γιατί.
Μὲ χαιῖδια ὅλη τὴ μέρα χόρτασε τὸ Μάρκο,
Μὰ ἡ νύχτα μόλις πλάκωσε
Χάθηκε ἀπ' ὀμπρός του ἢ νεράιδα ἢ παιχνιδιάρα. . .
Ἔτρεμε ἢ ψυχὴ τοῦ Μάρκου ἀπὸ τὴ λύπη,
Καὶ μέρα νύχτα γύριζε
Μέσα στὰ δάση, στὶς ὀχτιές τοῦ Δούναβη,
Πάντα ζητώντας τὴν καὶ μ' ἀναστεναγμοὺς θρηνηῶντας : «Ποῦ
εἶναι ἢ νεράιδα μου ;»
Καὶ τὰ νερά : «Δὲν ξέρουμε» γελῶντας ἀπαντοῦσαν.

Μὰ ἐκεῖνος τοὺς ἐφώναζε : «Νερά, μοῦ λέτε ψέμματα! . .
Ἐρῶ πὼς παίξετε μαζί της!»

Καὶ τὸ κουτὸ παλληκαράκι ῥίχτηκε
Στὸ Δούναβη νὰ πάει στὴ νεράιδα του.
. . . Λούζεται τώρα μέσ' στὸ Δούναβη ἢ νεράιδα,
Καθὼς λουζότανε καὶ πρὶν νὰ τὴ γνωρίσει ὁ Μάρκος. . .
Κι ὁ Μάρκος δὲν ὑπάρχει πιά. . . Μὰ κ' ἔτσι
Ζωὴ τοῦ δίνει αἰώνια ἓνα τραγούδι.

Καὶ εἶς, πάνου στὴ γῆ θὰ ζήσεις τὴ ζωὴ σας,
Καθὼς ζοῦνε τὰ τυφλὰ σκουλήκια. . .
Δὲ θὲ νὰ εἰποῦν γιὰ σὰς καμμιά ἱστορία,
Τραγούδια δὲ θὰ τραγουδήσουν στὴν ἐνθύμωσίν σας.

Μαξιμ Γκόρκι

Μετ. Δ. Π. Π.

Ὁ χάν καὶ ὁ γυιὸς του

«Μιὰ φορὰ ζοῦσε στὴν Κριμαία ὁ χάν Μασσολαϊμά-ελ-Ἀζοάμπ
ποῦ εἶχε ἓνα γιό, τὸν Τολαϊκ Ἀλγκαλλά.»

Ἔτσι ἄρχισε τὴ διήγησή του, μιὰ παλιὰ ἱστορία ἀπὸ τὴ χερ-
σόνησο, ποῦναι πλούσια ἀπὸ ἐνθύμησες, ἓνας φτωχὸς τυφλὸς
ζητιάνος, ἓνας Τάρταρος, ἀκουμπῶντας στὸ σταχτὶ ἀνοιχτὸ κορμὶ
μιᾶς κουμαριάς. Ὀλόγυρά του πάνου στὶς πέτρες—ἐρείπια τοῦ
παλατιοῦ τοῦ χάν, ποῦ τὸ εἶχε χαλάσει ὁ καιρὸς—καθότανε μιὰ
παρέα Τάρταροι μὲ λαμπροὺς χιτῶνες καὶ χρυσοκέντητους σκού-
φους. Ἡ ἑσπέρα προχωροῦσε καὶ ὁ ἥλιος κατέβαινε σιγὰ σιγὰ
πρὸς τὴ θάλασσα· οἱ ἀχίνες του οἱ κόκκινες πέρασαν μέσα
ἀπὸ τὴ σκοτεινὴ μάζα τῆς πρασινάδας ποῦ εἶταν τριγύρου στὰ
ἐρείπια κ' ἔρριξαν ματωμένα στίγματα πάνου στὶς πέτρες τὶς
χορταριασμένες ποῦ τὶς ἔσφιγγε ὁ κισσός.

Ὁ ἄνεμος βούιζε μέσα στὸ σωρὸ τῶν γερασμένων πλατάνων
τῆς Ἀνατολῆς καὶ τὰ φύλλα τους ἔκαναν ἓνα ψίθυρο ποῦ θαρ-
ροῦσες πὼς περνοῦσαν μέσα στὸν ἄερα ποταμάκια ἄορατα.

Ἡ φωνὴ τοῦ τυφλοῦ ζητιάνου εἶταν ἀδύνατη καὶ τρεμουλια-
στή, καὶ ἢ μορφὴ του ἢ πέτρινη ἀντανακλοῦσε ὅλο γαλήνη ἀπὸ

τις ρυτίδες της· τὰ μαθημένα λόγια του ἔτρεχαν σὰν νερὸ ἀπὸ τὸ στόμα του, καὶ μπροστὰ στοὺς ἀκροατὲς του ξετυλιγότανε μιὰ εἰκόνα ἀπὸ μέρες γεμάτες συγκινήσεις.

«Ὁ χάν εἶταν γέρος, ξακολούθησε ὁ τυφλός· μὰ μέσα στὸ χαρέμι του εἶχε πολλὲς γυναῖκες. Ἀγαποῦσαν τὸ γέρο, γιατί τὰ φλογισμένα χεῖρα του εἶταν γεμάτα δύναμη καὶ φωτιά, κι οἱ γυναῖκες πάντα θ' ἀγαποῦν ἐκεῖνον ποὺ νιώθει τὰ χαϊδέματα, ἀκόμα κι ἄσπρες τρίχες ἂν ἔχει, ἀκόμα καὶ ρυτιδωμένο ἂν εἶναι τὸ πρόσωπό του—ἡ μορφιά εἶναι στὴ δύναμη κι ὄχι στὸ τρυφερὸ πεσεὶ καὶ τὰ ροδοκόκκινα μάγουλα.

«Ὅλες ἀγαποῦσαν τὸν χάν, κι αὐτὸς ἀγαποῦσε μιὰ ἀπ' ὅλες, μιὰ ἀπὸ τὸ Καύκασο—ἀπὸ τίς στέπες τοῦ Δνειπέρου—καὶ τὴ χεῖρα δεκε πάντα μὲ πιότερη εὐχαρίστηση παρὰ τίς ἀδελφάδες της τοῦ χαρεμιού, τοῦ μεγάλου χαρεμιού, ποὺ εἶχε τρακόσιες γυναῖκες ἀπὸ διάφορες χῶρες· κι ὅλες εἶταν ὁμορφες σὰν ἀνοιξιὰτικα λουλούδια, κι ὅλες εἶχαν χάρη στὴ ζωὴ τους.

«Ὁ χάν εἶχε προστάξει νὰ τοὺς κάμουν πολλὰ καλὰ φαγητά, καὶ τίς ἄφινε πάντα νὰ χορεύουν καὶ νὰ παίζουν. Μὰ τὴν Κοζάκα του, τὴν προσκαλοῦσε συχνὰ σ' ἕναν πύργο, ποὺ ἔβλεπε στὴ θάλασσα καὶ ποὺ εἶχε γι αὐτὴν ὅ,τι χρειάζεται γιὰ νὰ κάμει μιὰ γυναῖκα εὐτυχημένη: Ἐροφὴ ἐξαιρετὴ, ὑφάσματα διαλεχτά, χρυσασφικά, πολυτίμες πέτρες μ' ὅλα τὰ χρώματα, μουσικὴ, πουλιὰ σπάνια ἀπὸ μακρινὲς χῶρες, φλογισμένα χεῖρα τοῦ ἔρωτεμένου χάν.

«Μέσα σ' αὐτὸν τὸν πύργο, διασκεδάζε ὁ χάν μὲ τὴν Κοζάκα του μέρες ὀλάκερες γιὰ νὰ ξεκουράζεται ἀπὸ τοὺς κόπους τῆς ζωῆς του, κ' εἶταν βέβαιος πὼς ὁ γιός του ὁ Ἀλγκαλλὰ δὲ θὰ ξέθετε ποτὲ τὴ φήμη τοῦ χανάτου του, καὶ πὼς, ἀφοῦ θὰ εἶχε περάσει σὰ λύκος ὅλες τίς ρούσσικες στέπες κι ἀφοῦ θὰ εἶχε ἀφίσει πίσω του τρομάρα καὶ στάχτη, πτώματα καὶ αἷμα, θὰ γύριζε πίσω, καθὼς πάντα, μὲ πλούσια λάφυρα, μὲ καινούργιες γυναῖκες καὶ καινούργια δόξα.

«Μιὰ φορὰ, στὸ γυρισμὸ τοῦ Ἀλγκαλλὰ ἀπὸ μιὰν ἐπιδρομὴ στοὺς Ρούσους, ὀργάνωσαν γιορτὲς γιὰ τιμὴ του, ποὺ ἦρθαν ὅλοι οἱ μιρζάδες¹ τοῦ νησιοῦ καὶ στήθηκαν ἄγωνες καὶ συμπόσια: ἔριξαν, γιὰ γύμνασμα, σαῖτες μέσα στὰ μάτια τῶν αἰχμαλώ-

1) Τάρταροι ἠγεμόνες.

των, κ' ἦπιαν στὴ δόξα τοῦ γενναίου Ἀλγκαλλὰ, ποῦταν ὁ τρόμος τῶν ἐχθρῶν καὶ τὸ στήριγμα τοῦ χανάτου. Κι ὁ γέρο-χάν εἶταν εὐτυχημένος μὲ τὴ δόξα τοῦ γιοῦ του. Εἶταν περήφανος ὁ γέρος βλέποντας τὸ γιό του τόσο γενναῖο καὶ γνωρίζοντας πὼς πεθαίνοντας θ' ἄφινε τὸ χανάτο σὲ χεῖρα σίγουρα. . . .

«Αὐτὸ τὸν εὐχαριστοῦσε ποὺ τὸ γνώριζε, καὶ μὲ τὴν ἀπόφαση νὰ δείξει στὸ γιό του τὴ δύναμη τῆς ἀγάπης του, τοῦ εἶπε μπρὸς σ' ὄλους τοὺς μιρζάδες καὶ τοὺς μπέγκους¹ στὴν ἄψη τῆς γιορτῆς, μὲ τὸ ποτήρι στὸ χεῖρι.

— «Εἶσαι καλὸς γιός, Ἀλγκαλλὰ! Δόξα στὸν Ἀλλάχ κ' εὐλογημένο νᾶναι τ' ὄνομα τοῦ προφήτη του!

«Κι ὅλοι μαζί μὲ δυνατὲς φωνὲς εὐλόγησαν τὸ ὄνομα τοῦ προφήτη.

«Τότε εἶπε ὁ χάν:

— «Ὁ Ἀλλάχ εἶναι μεγάλος! Ζῶντας μου ἔκαμε νὰ ξαναγεννηθοῦν τὰ νιάτα μου πάνου στὸ γενναῖο γιό μου, καὶ μὲ τὰ γέρικα τὰ μάτια μου βλέπω πὼς, ὅταν πιά δὲ θὰ θωροῦν αὐτὰ τὸν ἥλιο καὶ τὰ σκουλήκια θᾶχουν φάγει τὴν καρδιά μου, ἐγὼ θὰ ζῶ πάντα πάνου στὸ γιό μου· τὸ χεῖρι του εἶναι δυνατό, ἡ καρδιά του τολμηρὴ κι ὁ νοῦς του φωτεινός... Τί ποθεῖς ἀπὸ τὰ χεῖρα τοῦ πατέρα σου, Ἀλγκαλλὰ; Πές μου κὶ θὰ σοῦ δώσω ὅ,τι θέλεις.

«Ἡ φωνὴ τοῦ γέρου χάν δὲν εἶχε ἀκόμα σβύσει, ὅταν σηκώθηκε ὁ Τολαικ Ἀλγκαλλὰ μὲ φωτιὰ μέσα στὰ μαῦρα μάτια, σὰν τὴ θάλασσα μέσα στὴ νύχτα, καὶ μὲ ματιὰ γεμάτη φλόγα σὰν τοῦ ἀητοῦ τῶν βουνῶν, κ' εἶπε:

«—Δὸς μου τὴ σκλάβη τὴ Ροῦσα, πατέρα μου καὶ κύριε.

«Ὁ χάν σῶπασε γιὰ λίγη ὥρα, ὅσο μόνο ποὺ χρειάστηκε γιὰ νὰ πνίξει τὴν ἀνατριχίλα τῆς καρδιᾶς του, κ' ὕστερα ἀποκρίθηκε μὲ φωνὴ στέρα καὶ δυνατὴ:

«—Πάρε τὴν! Ἄς τελειώσει τὸ συμπόσιο καὶ θὰ τὴν ἔχεις.

Ὁ ἀντρεῖος Ἀλγκαλλὰ σηκώθηκε ὀλόρθος γεμάτος περηφάνεια καὶ ζωὴ, κ' ἐνῶ τ' ἀητήσια μάτια του πετοῦσαν φωτιὲς ἀπὸ τὴ μεγάλη του χαρὰ, εἶπε στὸν πατέρα του:

«—Ξέρω τί μοῦ δίνεις, πατέρα μου καὶ κύριε. Τὸ ξέρω. . . . Εἶμαι σκλάβος σου, εἶμαι γιός σου. Πάρε τὸ αἷμα μου στάλα

1) Τάρταροι ἀρχηγοί.

πρὸς στάλα· εἶμαι ἕτοιμος νὰ πεθάνω γιὰ σένα εἴκοσι φορές.

«—Δὲ θέλω τίποτα, εἶπε ὁ χάν κ' ἔγυρε πάνου στὸ στήθος τὴ λευκὴ κεφαλὴ του, ποῦχε στεφάνι ἀπὸ δόξα, χρόνια πολλὰ καὶ μεγάλα κατορθώματα.

«Τὸ συμπόσιο τέλειωσε καὶ σιωπηλοὶ κι οἱ δύο τους, πλάϊ πλάϊ, βγήκαν ἀπὸ τὸ παλάτι καὶ τράβηξαν κατὰ τὸ χαρέμι.

«Ἡ νύχτα εἶταν σκοτεινὴ καὶ τὰ σύννεφα ἔκρυβαν τὸν οὐρανὸ μ' ἕνα πυκνὸ τάπητα πὸ πίσω του δὲ φαινότανε οὔτε φεγγάρι, οὔτε ἄστρα.

«Πολλὴν ὥραν περπάτησαν μέσα στὴ νύχτα ὁ πατέρας καὶ ὁ γιός. Τέλος εἶπεν ὁ χάν Ἄζοάμπ :

«—Ἡ ζωὴ μου σβύνει μέρα μὲ τὴ μέρα, ἡ γέρικη καρδιά μου ὄλο καὶ χτυπᾷ πὸ ἀδύνατα καὶ ἡ φωτιὰ τῆς ψυχῆς μου φτείρεται λίγο λίγο. Τὰ φλογισμένα χᾶϊδια τῆς Κοζάκας εἶναι τὸ φῶς κ' ἡ ζέστα τῆς ζωῆς μου.

«Πές μου, Τολαῖκ, πές μου, σοῦ εἶναι ἀλήθεια τόσο ἀπαραίτητη; Πάρε ἕκατό, πάρε ὅλες τὶς γυναῖκες μου κι ἀφησέ μου αὐτὴ μονάχα. . . .

«Ὁ Τολαῖκ Ἄλγκαλλὰ δὲ μίλησε κι ἀναστέναξε.

«—Πόσες μέρες μοῦ μένουν ἀκόμα νὰ ζήσω; Λίγες εἶναι οἱ μέρες μου πάνου στὴ γῆ. Ἡ στερνὴ χαρὰ τῆς ζωῆς μου εἶναι αὐτὴ, αὐτὴ ἡ νιὰ ἡ Ροῦσα. Μὲ ξέρει, μ' ἀγαπᾷ. Τώρα πὸ δὲ θᾶναι πλέον, ποιά θὰ μ' ἀγαπᾷ, ἐμένα τὸ γέρο, ποιά; Καμμιά ἀπ' ὅλες τὶς γυναῖκες μου, οὔτε μιά, Ἄλγκαλλὰ!

«Ὁ Ἄλγκαλλὰ ὄλο σώπαινε.

«—Πῶς θὰ ζήσω, ξέροντας πὸς τὴν ἔχεις στὴν ἀγκαλιά σου καὶ πὸς τὴ φιλᾷς καὶ σὲ φιλᾷ; Μπροστὰ σὲ μιά γυναῖκα, δὲν ὑπάρχει οὔτε πατέρας οὔτε γιός, Τολαῖκ. Μπροστὰ σὲ μιά γυναῖκα, ὄλο εἶμαστε ἄνθρωποι, παιδί μου. . . Θὰ μοῦ εἶναι βάρὺ νὰ τελειώσω ἔτσι τὶς μέρες μου. . . Θὰ προτιμοῦσα ὅλες οἱ παλιές πληγές πὸ σκεπάζουν τὸ κορμί μου ν' ἀνοίξουν καὶ νὰ χυθῆ ὄλο μου τὸ αἷμα, Τολαῖκ, παρὰ νὰ ζήσω, γιέ μου, ὕστερα ἀπ' αὐτὴ τὴ νύχτα!

«Ὁ γιός του ὄλο σώπαινε. Σταμάτησαν μπροστὰ στὴν πόρτα τοῦ χαρεμιοῦ καὶ κρατῶντας τὸ κεφάλι γερμένο πάνου στὸ στήθος ἔμειναν πολλὴν ὥρα σιωπηλοὶ ἀπ' ἔξω. Γύρω τους εἶταν

σκοτάδι, τὰ σύννεφα ἔτρεχαν σιτὸν οὐρανὸ κι ὁ ἄνεμος κουνῶντας τὰ δέντρα θαρροῦσε πὸς τραγουδοῦσε γι' αὐτούς.

«Τὴν ἀγαπῶ ἀπὸ πολὺν καιρὸ, πατέρα, εἶπε ὁ Ἄλγκαλλὰ μὲ σιγανὴ φωνή.

«—Τὸ ξέρω . . . μὰ ξέρω ἀκόμα πὸς αὐτὴ δὲ σ' ἀγαπᾷ . . . ἀποκρίθηκε ὁ χάν.

«—Ἡ καρδιά μου σκίζεται ὅταν τὴ συλλογίζομαι.

«—Κ' ἡ δική μου ἡ καρδιά, ἡ γέρικη καρδιά μου, μὲ τί εἶναι γεμάτη τώρα;

«Καὶ πάλι σώπασαν, κι ὁ Ἄλγκαλλὰ ἀναστέναξε.

«—Τότε λοιπὸν ὁ σοφὸς Μουλλάχ μοῦ εἶπε τὴν ἀλήθεια: πάντα ἡ γυναῖκα εἶναι κακὸ γιὰ τὸν ἄντρα· ὅταν εἶναι ὁμορφη γεννᾷ στοὺς ἄλλους τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὴν ἀποκτήσουν καὶ ρίχνει τὸν ἄντρα τῆς στὰ βάσανα τῆς ζήλιας· ὅταν εἶναι ἄσκημη ὑποφέρει ὁ ἄντρας τῆς ζηλεύοντας τοὺς ἄλλους· κι ἂν δὲν εἶναι οὔτε ὁμορφη οὔτε ἄσκημη, τὴ στολίζει ὁ ἄντρας κ' ὕστερα βλέποντας πὸς γελάστηκε, ὑποφέρει ἐξαιτίας αὐτῆς τῆς γυναῖκας.

«—Ἡ σοφία δὲν εἶναι γιατρικὸ στὸν πόνο τῆς καρδιάς . . ., εἶπεν ὁ χάν.

«—Ἄς λυπηθοῦμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, πατέρα! . . .

«Σήκωσε τὸ κεφάλι του ὁ χάν καὶ κύτταξε λυπημένα τὸ γιό του.

«—Ἄς τὴ σκοτώσουμε . . . εἶπε ὁ Τολαῖκ.

«—Τὸν ἑαυτό σου ἀγαπᾷς πότερο κι ἀπ' αὐτὴ κι ἀπὸ μένα, μουρμούρισε σιγὰ σιγὰ ὁ χάν σκεφτικός.

«—Μὰ κ' ἐσύ. . .

«Πάλι σώπασαν.

«—Ναί, κ' ἐγώ! εἶπε λυπημένα ὁ χάν.

«Ἡ λύπη τὸν εἶχε κάμει παιδί.

«—Λοιπὸν, τὴ σκοτώνουμε;

«—Δὲ μπορῶ νὰ σοῦ τὴ δώσω! δὲ μπορῶ, φώναξε ὁ χάν.

«—Κ' ἐγώ, δὲν μπορῶ πιά νὰ ὑποφέρω, ξερίζωσέ μου τὴν καρδιά ἢ δώσε μού την. . .

«Ὁ χάν ἔμενε σιωπηλός.

«—Ἡ ἄς τὴ ρίξουμε ἀπὸ τὴν κορφὴ τοῦ βράχου μέσα στὴ θάλασσα!

«—Ἄς τὴν ρίξουμε ἀπὸ τὴν κορφὴ τοῦ βράχου μέσα στὴ θάλασσα, ἐπανάλαβε ὁ χάν σὰν ἤχῳ τῆς φωνῆς τοῦ γιοῦ του.

«Μπῆκαν μέσα στὸ χαρέμι, καὶ τὴν βρῆκαν νὰ κοιμᾶται ξαπλωμένη καταγῆς πάνου σ' ἓνα λαμπρὸ χαλί. Σταμάτησαν μπροστά της καὶ τὴν κύτταξαν, τὴν κύτταξαν πολλὴ πολλὴ ὥρα. Ἄπὸ τὰ μάτια τοῦ χάν ἔτρεχαν ποτάμι δάκρυα καὶ πέφτοντας πάνου στ' ἀσημένια γένια του ἔλαμπαν σὰ μαργαριτάρια, ἐνῶ ὁ γιὸς του στεκότανε τριζοντας τὰ δόντια του καὶ βγάζοντας σπίθες ἀπὸ τὰ μάτια του. Τὴν Κοζάκα τὴ ξύπνησε τὸ πάθος της. Ἄνοιξε τὰ μάτια, καὶ πάνου στὸ πρόσωπό της τὸ τρυφερὸ καὶ ρόδινο σὰν τὴν αὐγοῦλα λὲς κι ἄνθισαν μενεξέδες.

«Δὲν εἶδε τὸν Ἄλγκαλλὰ καὶ πρόσφερε στὸ χάν τὰ χεῖλη της τὰ ροδοκόκκινα.

«—Φίλα με, ἐδῶ, ἀητέ μου!

«—Σηκώσου νᾶρθεις μαζί μας, τῆς εἶπε σιγανὰ ὁ χάν. . .

«Τότε παρατήρησε τὸν Ἄλγκαλλὰ καὶ τὰ δάκρυα στὰ μάτια τοῦ ἀητοῦ της: εἶταν ἔξυπνη, τὰ κατάλαβε ὅλα.

«—Ἔρχομαι, εἶπε, ἔρχομαι. Οὔτε στὸν ἓνα οὔτε στὸν ἄλλον, αὐτὸ ἀποφασίσατε. Ἔτσι πρέπει ν' ἀποφασίζουν οἱ ἄντρες πόχουν γενναία καρδιά. Σᾶς ἀκολουθῶ.

«Σιωπηλά, καὶ οἱ τρεῖς τράβηξαν κατὰ τὴ θάλασσα. Πήγαιναν ἀπὸ τὰ στενὰ μονοπάτια· ὁ ἄνεμος φουσοῦσε μὲ θόρυβο ἀνεμοζάλης. Εἶταν ντελικᾶτο κορίτσι καὶ κουράστηκε σὲ λίγο, μὰ εἶταν περήφανη καὶ δὲν τοὺς εἶπε τίποτα.

«Κι ὅταν ὁ γιὸς τοῦ χάν εἶδε πὼς ἔμνησκε πίσω, τῆς εἶπε :

«—Φοβᾶσαι;

«Τὰ μάτια της ἔβγαλαν κεραυνούς καὶ τοῦδειξε τὸ ματωμένο πόδι της.

«—Θὰ σὲ σηκώσω, εἶπε ὁ Ἄλγκαλλὰ, ἀπλώνοντας τὰ χέρια. Μ' αὐτὴ ἀγκάλιασε σφιχτὰ τὸ λαιμὸ τοῦ γέρου ἀητοῦ της. Ὁ χάν τὴ σήκωσε σὰ φτεροὺς μέσα στὰ χέρια του καὶ τὴν ἔφερε. Κι αὐτὴ παρεμέριζε τὰ κλαδιὰ ἀπὸ τὸ πρόσωπό της καὶ τὰ μάτια της. Ἄφου περπάτησαν πολλὴ ὥρα, ἄκουσαν τέλος τὴ μακρινὴ βουὴ τῆς θάλασσας.

«Τότε ὁ Τολαῖκ, ποὺ πήγαινε ἀπὸ πίσω τους μέσα ἀπὸ τὸ μονοπάτι, εἶπε στὸν πατέρα του :

«—Ἄφισέ με νὰ περάσω μπροστά, γιατί ἀλλιῶς μοῦρχεται νὰ σὲ καρφώσω.

«—Πέρασε μπροστά, ὁ Ἄλλὰχ θὰ σὲ καταδικάσει γι' αὐτὴ σου τὴν ἐπιθυμία ἢ θὰ σὲ συγχωρέσει—ἄς γίνεи τὸ θέλημά του—ἐγώ, ὁ πατέρας σου, σὲ συγχωρῶ. Ξέρω τί θὰ πεῖ ν' ἀγαπᾶ κανένας.

«Νὰ τέλος μπροστά τους ἡ θάλασσα ἢ βαθιά, ἢ μαύρη, ἢ ἀπέραντη. Τὰ κύματα τραγουδοῦν ὑπόκοφα στὰ πόδια τοῦ βράχου· σκοτάδι, κρῦο, τρομάρα.

«—Ἄντιο, εἶπε ὁ χάν, ἀγκαλιάζοντας καὶ φιλῶντας τὴν Κοζάκα.

«—Ἄντιο, εἶπε ὁ Ἄλγκιλὰ, κ' ὑποκλίθηκε μπροστά της.

«Κύτταξε ἐκεῖ κάτω ποὺ τραγουδοῦσαν τὰ κύματα κι ὀπισθοχώρεσε σφίγγοντας τὰ χέρια πάνου στὸ στήθος της.

«—Ρίξετέ με! . . . τοὺς εἶπε. . .

«Ἄπλωσε τὰ χέρια τοῦ ὁ Ἄλγκαλλὰ, μὰ δὲ μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὸν ἀναστεναγμὸ του, καὶ τὴν πῆρε ὁ χάν μέσα στὴν ἀγκαλιά του, τὴν ἔσφιξε δυνατὰ πάνου στὰ στήθια του, τὴ φίλησε καὶ σηκώνοντάς τὴν πάνου ἀπὸ τὸ κεφάλι του, τὴν ἔριξε ἀπὸ τὴν κορφὴ τοῦ βράχου μέσα στὴν ἄβυσσο.

«Ἐσποῦσαν τὰ κύματα στοὺς βράχους καὶ τραγουδοῦσαν μὲ μιὰ τέτια βουὴ ποὺ κανένας τους δὲν ἄκουσε τὸ πέσιμό της στὸ νερό. Οὔτε μιὰ φωνή, τίποτα. Ὁ χάν ἔπεσε πάνου στὶς πέτρες καὶ κύτταξε σιωπηλὰ ἐκεῖ κάτω, στὰ σκοτάδια καὶ στὴν ἄβυσσο, ἐκεῖ ποὺ ἡ θάλασσα γινότανε ἓνα μὲ τὰ σύννεφα, ἀπ' ἐκεῖ ποὺ ἔρχόντανε τὰ κύματα παλαίβοντας κι ὁ ἄνεμος ποὺ κουνοῦσε τὰ γένια τοῦ χάν. Ὁ Τολαῖκ στεκότανε δλόρθος, σκυμένος πάνου στὸν πατέρα του, ἔχοντας τὸ πρόσωπο σκεπασμένο μὲ τὰ χέρια του, ἀκίνητος καὶ σιωπηλὸς σὰν πέτρα. Ἡ ὥρα περνοῦσε καὶ τὰ σύννεφα ἓνα ἓνα ἔφευγαν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ διωγμένα ἀπὸ τὸν ἄνεμο. Εἶταν μαῦρα καὶ βαριά σὰν τοὺς στοχασμούς τοῦ γέρου χάν, ποὺ κείτοταν ξαπλωμένος πάνου στὸ βράχο τῆς θάλασσας.

«—Πᾶμε, πατέρα, εἶπε ὁ Τολαῖκ.

«—Περίμενε, μουρμούρισε ὁ χάν ποὺ φαινότανε σὰν ν' ἀφουγκρᾶζονταν κάτω.

«Κάμποση ὥρα πέρασε πάλι καὶ τὰ κύματα ὄλο φούσκωναν καὶ ξεστοῦσαν, κι ὁ ἄνεμος ὄλο κουνοῦσε τὰ δέντρα καὶ χτυποῦσε τοὺς βράχους.

«—Πᾶμε, πατέρα. . .

«—Περίμενε λίγο. . . .

«Πολλές φορές ὁ Τολαϊκ Ἄλγκαλλὰ ἐπανελάβε :

«—Πᾶμε, πατέρα. . . .

«Ὁ χάν δὲν κουνιότανε ἀπὸ τὴ θέση πού εἶχε χάσει λίγο πρωτύτερα τὴν εὐτυχία στὶς τελευταῖες μέρες του.

«—Πᾶμε. . . .

«Ἐφυγαν, μὰ σὲ λίγο σταμάτησε ὁ χάν.

«—Μὰ ποῦ πηγαίνω ; Γιατί, Τολαϊκ ; ρώτησε τὸ γιό του. Τί μὲ ὠφελεῖ νὰ ζῶ πιά, ἀφοῦ ὅλη μου ἡ ζωὴ εἶταν ἐκείνη ; Εἶμαι γέρος, κανένας δὲ θὰ μ' ἀγαπήσει πιά, κι ἂν δὲ μ' ἀγαπᾶ κανένας, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ζῶ.

«—Ἐχεις τὴ δόξα καὶ τὰ πλούτη, πατέρα. . . .

«—Δός μου μονάχα ἓνα ἀπὸ τὰ φιλιὰ της καὶ πάρε τα ὅλ' αὐτά. Εἶναι πράματα πεθαμένα· ἡ ἀγάπη μιᾶς γυναίκας εἶναι ζωντανὴ καὶ χωρὶς αὐτὴ τὴν ἀγάπη, ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει ζωὴ, εἶναι στερημένος τὰ πάντα καὶ δυστυχισμένες περνοῦν οἱ μέρες του ! Ἄντιο, γιέ μου, ἡ εὐλογία τοῦ Ἄλλὰχ νὰ φυλάγει τὶς μέρες τῆς ζωῆς σου.

«Ὁ χάν γύρισε πίσω κατὰ τὴ θάλασσα.

«—Πατέρα, εἶπε ὁ Τολαϊκ, πατέρα ! . . .

«Καὶ δὲ μπόρεσε νὰ πεῖ τίποτα παραπάνω, γιατί δὲ μπορεῖ νὰ πεῖ κανένας τίποτα στὸν ἄνθρωπο πού τοῦ χαμογελᾷ ὁ θάνατος, δὲ μπορεῖ νὰ πεῖ τίποτα πού νάχει τὴ δύναμη νὰ τοῦ ξαναδώσει τὴν ἀγάπη τῆς ζωῆς.

«—Ἀφισέ με.

«—Ἄλλὰχ !

«—Ἐέρει. . . .

«Μὲ βήματα βιαστικὰ πῆγε κοντὰ στὴ ἄβυσσο ὁ χάν καὶ ῥίχτηκε μέσα. Ὁ γιός του δὲν πρόφτασε νὰ τὸν πιάσει. Καὶ πάλι δὲν ἀκούστηκε τίποτα ἀπὸ τὴ θάλασσα, οὔτε μιὰ φωνή, οὔτε τὸ πένσιμο τοῦ χάν· μονάχα τὰ κύματα δὲν ἔπλυναν νὰ φουσκώνουν καὶ νὰ ξεσποῦν στοὺς βράχους κι ὁ ἄνεμος νὰ τραγουδᾷ τραγουδιὰ ἄγρια.

«Ὁ Τολαϊκ Ἄλγκαλλὰ κύταξε πολλὴ ὥρα τὴ θάλασσα καὶ τέλος φώναξε δυνατὰ :

«—Δός μου κ' ἐμένα καρδιὰ σταθερή, ὦ Ἄλλὰχ !

«Κ' ἔφυγε μέσα στὴ νύχτα.

«Ἐτσι χάθηκε ὁ χάν Μισσολαϊμὰ-ελ-Ἀζοάμπ, κ' ἔγινε χάν τῆς Κριμαίας ὁ Τολαϊκ Ἄλγκαλλὰ. . . .

Ἡ ἀγρύπνια τοῦ Ποιητοῦ πρὸ τοῦ Πολέμου.

Σκεπτικός, ψηλὰ ἀπὸ τὴ σπιανάδα, ἀπλόνω τὸ χέρι μου (χέρι θεοῦ...) πρὸς τὸν ὀρίζοντα πού ἀνοίγει κι' ἀγκαλιάζει τὸ σεληνόφως κάτω ἀπ' τὰ μάτια μου.

Ρυθμίζω κι' ἀνοίγω ἀκόμα τὸ διάστημα κ' αἰσθάνομαι νὰ μεγαλόνῃ ὁ ἥρεμος ὀρίζων, καὶ νὰ μεγαλόνῃ ἡ ψυχὴ τῆς φυλῆς μου σὰν τὴν δική μου τὴν ψυχὴ.

Ἄχι. Ἀγρυπνῶ μόνος—καὶ ἡ Γαλλία πού τὰ χωράφια της ὅλα κοιμοῦνται κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ ἀπέραντο σεληνόφως, ἔχει τὸ μεγαλεῖον τοῦ θανάτου.

Σκέπτομαι τοὺς θεοὺς πού δὲν ὑπάρχουν πειὰ, τοὺς τόσους θαμμένους ἥρωας, τὸν ὕπνο τῶν τελευταίων νικημένων, τὴ Γαλλία στὸ σάβανό της

Καὶ ὁ θεός, πού ἤμουν, ψυχομαχεῖ. Γονατίζω καὶ προσεύχομαι γιὰ ὅλους... Γιατί αὐτὴ ἡ γαλήνη μέσα στὴν καρδιά μου καὶ ἐπάνω στὸ μέτωπό μου τὸ ἀπαλὸ αὐτὸ χέρι ;

Ἦ παρήγορο πνεῦμα τῆς Γαλλίας, πού ὁ πέπλος, ἀπ' τὴ διαφάνεια, σιτὸν ἐκλεκτὸ μῆνα, πού βγαίνουν οἱ νέοι βλαστοὶ καὶ φυτρώνουν οἱ σπορές,

παίρνει τὸ χροῶμα τῆς Ἐλπίδος !—Καὶ μέσα στὴν ξαναγεννημένη αὐγὴ, ἀνοίγω μιὰ ψυχὴ ξαναγεννημένη στὴν ξαναγεννημένη Γαλλία !

Παραμύθι

«Τὸ ὠραῖο βασιλόπουλο, μὲ τὸ φεγγάρι πρόσωπο καὶ τὸν ἥλιο κορώνα»

¹Αφιερωμένο στὴ μνήμη τῆς μακαρίτισσας λαλῆς μου Θαγιῆ-Δζάν.

᾽ὦ ἀγαπημένη μου καὶ τιμημένη Θαγιέ! Ὁ Θεὸς νὰ λούζη μὲ φῶς τὴν ψυχούλα σου μὲς' στὰ περβόλια τοῦ Παραδείσου.

Μὲ βλέπεις ἐτοιμοθάνατη, μόνη καὶ κουρασμένη πάνω στοὺς γεμάτους ἀπὸ πέτρες; δρόμους αὐτῶν τῶν ἄγνωστων τόπων;

Ὁ ἥλιος ἀφῆκε τὸν δρίζοντα, ὁ οὐρανὸς σκοτεινιάζει καὶ μὲ ἀγριεύει ἡ σιγὴ τῶν πουλιῶν.

Κάνει κρύο...

᾽ὦ! Ἔλα σὲ μένα, πάρε πάνω στὰ γόνατά σου τὸ κεφάλι μου, ξέπλεξε τοὺς βοστρύχους μου, εἶναι τόσο βαρειοί! καὶ σκέπασε μὲ τὸ μετάξι τῶν μαλλιῶν τοὺς ὤμους μου, ποὺ εἶναι γυμνοί!

Ἔνας μαῦρος κόρακας μὲ σιμώνει. ᾽ὦ! φοβᾶμαι!... Ἔλα σὲ μένα, πάρε με στὴν ἀγκαλιά σου καὶ ξαναπέ; μου, γιὰ νὰ μὲ γλεντίσης, τὰ ὠραῖά σου παραμυθάκια! Μίλα. Πές, ὅπως ἔλεγε ἄλλη φορὰ: «Θὰ γενῆς μεγάλη καὶ ὠραία, ἀνάλαφρη σὰν τὴν ἀνατριχίλα τῶν νερῶν καὶ λυγερὴ σὰν τὶς λεῦκες. Μπρὸς στὰ μάτια σου θὰ θαμπώνουν τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸ σκοτάδι θὰ γίνεται πιὸ φωτεινὸ ἀπὸ τὰ μαλλιά σου. Τὰ ἄνθη θὰ κρύβονται ὅταν θὰ σὲ βλέπουν, καὶ στὸν τόνο τῆς φωνῆς σου θὰ παύουν τὰ ποιλιὰ τὸ τραγοῦδι των.

Μὰ μιὰ μέρα θὰ κατεβῆ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ἓνα ὠραῖο βασιλόπουλο μὲ τὸ φεγγάρι πρόσωπο καὶ τὸν ἥλιο κορώνα. Θὰ κατεβῆ πάνω σὲ συγνεφένια χαλιά, ξαπλωμένο πάνω σὲ προσκέφαλα κεντημένα μὲ ἄστρα.

Καὶ ἡ γῆ θὰ τραντάξῃ, τὰ νερὰ θὰ σταματήσουν τὸ δρόμο τους, τὰ δένδρα θὰ ἀνάψουν σὰν λαμπάδες καὶ οἱ τοῖχοι τῶν σπιτιῶν θὰ κρημνιστοῦν!

Θὰ σὲ πάρῃ καὶ θὰ σὲ κἀνῃ βασίλισσα τῆς χώρας του, ὅπου εἶναι οἱ πολιτεῖες μὲ σμαραγδένιους δρόμους καὶ τὰ γαλάζια παλάτια τὰ φυλάγουν ἀγγέλοι.

Οἱ αἰθέριοι τόνοι ἀπὸ τὲς ἄρες των θὰ σὲ χαϊδεύουν, τὸ

τραγοῦδι των θὰ σὲ νανουρίζῃ καὶ ἀπὸ τὸν καπνὸν τοῦ θυμιμάτου των θὰ σοῦ ὑφαίνωνται φορεσιὲς καὶ σάρκες.

Τότε τὸ ὠραῖο βασιλόπουλο...» Μὰ... εἶχα κοιμηθῆ...

Σὺ ἀφῆκες τὸν κόσμο. Ἐγώ, ἐμεγάλωσα καὶ μαράθηκα, περιμένοντας τοῦ κάκου αὐτὸ τὸ ὠραῖο βασιλόπουλο.

Θαγιέ, δὲν ἐχτύπησε ποτὲ τὴν πόρτα μου, αὐτὸ τὸ βασιλόπουλο τῶν παραμυθιῶν σου, ποὺ τοῦ εἶχα γενῆ οκλάβα, ποὺ μὲς' στὰ ὄνειρά μου τὸ ἀγαποῦσα.

Ὅταν βαρέθηκα πειὰ περιμένοντας, βγῆκα μιὰ μέρα νὰ πάω νὰ τὸ βρῶ.

Εἶναι πολλὰ χρόνια τώρα, ποὺ γυρίζω ἀπὸ τόπο σὲ τόπο καὶ τὸ φωνάζω μὲς' στὰ τραγοῦδια μου. Μὲς' τὰ παλάτια καὶ τὶς καλύβες, πάνω στοὺς ἔρημους δρόμους καὶ τὰ μονοπάτια τῶν προσκυνητῶν παντοῦ ρώτησα γιὰ τὸν καλὸ μου μὲ τὸ φεγγάρι πρόσωπο καὶ τὸν ἥλιο κορώνα.

Παντοῦ μοῦ ἀποκρίνονταν μὲ χαμόγελο καὶ μὲ λέγαν τρελλή. Κανένας δὲν τὸ εἶδε ποτέ.

Θαγιέ, ψεύτρα Θαγιέ, μ' ἐγέλασες!

Καὶ τώρα μὲ βλέπεις κουρασμένη μὲς' στοὺς ἔρημους δρόμους αὐτῶν τῶν ἄγνωστων τόπων. Πεθαίνω.

Τὰ μάτια μου κλειοῦνται πιά, τὰ χεῖλη μου κτρινίζουν, καὶ παγώνουν τὰ χέρια μου. Ἔλα νὰ μὲ παρηγορήσης πάλι μὲ τὲς ψεύτικες ἱστορίες σου, νανούρισέ με μιὰ φορὰ ἀκόμη στὸν τελευταῖο μου ὕπνο.

Μὰ... ᾽ὦ! τί βλέπω; Περιμένε. Ὁ οὐρανὸς ξανοίγει... τὰ σύγνεφα φεύγουν... Βλέπω μακρὰ τὰ γαλάζια παλάτια τῶν παραμυθιῶν σου... Βλέπω ἓνα, ποὺ ἄγγελοι φυλάγουν τὶς πόρτες του! Πάνω σὲ συγνεφένιο χαλὶ βλέπω νὰ ἀστράφτῃ ἓνας θρόνος στολισμένος μὲ ἄστρα καὶ... Θαγιέ, Θαγιέ Δζάν, τὸν βλέπω αὐτόν, τὸ βασιλόπουλο μὲ τὸ φεγγάρι πρόσωπο καὶ τὸν ἥλιο κορώνα, τὸν βασιλιὰ τοῦ Ἥλιου, Θαγιέ, δὲν ἦταν ψέμμα ὅ,τι μοῦ ἔλεγε.

Δεσποινίδος Armène Ohanian

Ἀπὸ τὸ βιβλίον :

« Ἡ νοσταλγία τῆς ὠραιότητος »

Ἡ μωρία τῶν ἀνθρώπων ἔστρεψε τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου πρὸς τὴν ὠραιότητα τῆς φύσεως.

Ἡ γυναῖκα εἶνε τὸ μόνον ζῶον, τὸ ὁποῖον ξανθίζει γηράσκον.

Ὅταν ἡ γυναῖκα ἀρχίζει νὰ ἐνδιαφέρεται σοβαρὰ περὶ τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων, σημαίνει ὅτι οἱ ἄνδρες ἔπαυσαν νὰ ἐνδιαφέρονται δι' αὐτήν.

Εἰς τὴν ἄβυσσον πίπτουν οἱ ὑγιεῖς. Οἱ πραγματικῶς ἀσθενεῖς δὲν πεθαίνουν· νοσηλεύονται.

Πολὺν περιέργου αὐτοὶ οἱ ἀπόγονοι τῶν μεγαλοφυῶν! Τεῖνει νὰ πιστεῦση κανεὶς ὅτι ἡ φύσις, ἀποστραγγισθεῖσα, δὲν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ, ἀπαξ καὶ μᾶς ἔδωκε τὸ ὕψιστον τῆς ἁρμονίας καὶ τῆς δυνάμεώς της.

Ἡ τρέλλα εἶνε ἡ τελευταία ἀκρόπολις εἰς τὴν ὁποίαν ἕνας ἄνθρωπος τοῦ πνεύματος, εἰς τὸ τέλος τῆς ὑπομονῆς του δύναται νὰ ὀχυρωθῇ.

Εἶνε κάτι χειρότερον ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ θανάτου : ὁ τρόμος τῆς ζωῆς

Σοφία εἶνε ἡ πείρα, δηλαδὴ ἡ ἀπογοήτευσίς τῆς ζωῆς.

Δὲν πρέπει νὰ ἐπανέρχεται κανεὶς εἰς τὸν ἴδιον τόπον... Ἡ ἐκκληξίς εἶνε ἡ πρώτη χαρὰ τοῦ ταξειδιώτου, τὸ νὰ ζητᾷ δὲ κανεὶς νὰ αἰσθανθῇ δύο φορὲς ἐκκληξίς ἀπὸ τὴν θέαν τῶν ἰδίων φυλῶν καὶ τῶν ἰδίων χωρῶν, εἶνε ὡσάν νὰ ζητᾷ τὸ ἀδύνατον.

Ὅσον προχωρεῖ κανεὶς εἰς τὴν ζωὴν, τόσον αἰσθάνεται ἑαυτὸν ξένον πρὸς αὐτήν : αἱ ἐντυπώσεις μᾶς ἐξαπατοῦν καὶ τὰ αἰσθήματά μας ἐπίσης.

Ἡ μεγαλειτέρα καὶ πλέον ἀληθινὴ εὐεργεσία τοῦ πολιτισμοῦ, εἶνε ἡ ἐξέγερσις τῶν ἀγρίων ἐνστίκτων.

Ὁ ἐνάρετος δὲν εἶνε παρὰ ἕνα γουρούνι πού κοιμᾶται.

Jean Lorrain

15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1917

« Μισοζωϊσμοῦ » συνέχεια

— (Τὰ «Φύλλα» στὸν τελευταῖο τοὺς ἀριθμὸ εἶχαν γραφήν γιὰ τὴν ποίησιν τῆς σύγχρονης ἑλληνικῆς γενεᾶς καὶ ἐτόνισαν ὅτι οἱ νέοι μας ποιηταὶ εἶναι μισοζωϊσταὶ καὶ ὅτι ὁ «μισοζωϊσμός» δὲν ἀφίνει τὴν νεοελληνικὴν ποίησιν νὰ τραβήξῃ τὸ δρόμο πού πρέπει νὰ πάρῃ. Ἐνα τέτοιο ἐνδιαφέρον ζήτημα προκάλεσε συζήτηση προφορικὴ καὶ γραπτὴ. Τὸ λόγο τὸν ἔχει σήμερα ὁ συνεργάτης μας S. P. P. εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ἀπαντήσωμε στὸ ἐρχόμενο.)

Εἶναι ἀλήθεια πὼς ὑπάρχουν ὄντα πού δὲν ζοῦν τὴ ζωὴ σὲ ὅλη της τὴν ἔκτασιν, ὅπως αἱ κουκουβάγιες καὶ αἱ νυχτερίδες. Αὐτὲς δὲν θὰ ἔχουν ἐξ ἅπαντος ἰδέα γιὰ τὰς ὁμορφίαις τῆς ἡμέρας. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ με τοὺς ἀνθρώπους. Εἴτε ἀπὸ κάποιο φυσικὸν ἐλάττωμα εἴτε ἀπὸ καλλιέργεια ἰδιαιτέρου γούστου καὶ συνήθειας, εἴτε καὶ ἀπὸ ἔλλειψιν τῶν ὕλικῶν μέσων δὲν κάνομε χρῆσιν ὅλων μας τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων ἢ κάνομε μόνον μερικὴν χρῆσιν αὐτῶν. Ἐγὼ δὲν τρώγω ποτὲ τὸ τυρὶ, ἐλάττωμα... καὶ σημάδι ἐκφυλισμοῦ, καθὼς μοῦ εἶπαν, καὶ ἕνας στραβὸς δὲν μπορεῖ συνήθως νὰ ἀπολαύσῃ τὴ χρωματικὴ ἁρμονία τῆς φύσεως. Ὁ φτωχὸς καὶ τὰς περισσότερες φορὰς κουρελιάρης ὄχι μόνον δὲ γίνεται δεχτὸς σὲ σαλόνι ἀλλὰ καὶ συνηθίζει πολλὰς φορὰς τὸ γούστὸ του τόσο στὴ διασκέδαση τῆς ταβέρνας, ὅπου πλήττει εἰλικρινά, ἂν τύχῃ κάποτε νὰ βρεθῇ σὲ ἄλλο περιβάλλον, ὅπου δὲν ὑπάρχουν αἱ γνωστὲς στὴ μύτη του εὐωδίαις. Μήπως καὶ ἀπὸ κείνους πάλι, πού ἡ τύχη με στοργῇ τοὺς ἐτοποθέτησε στὰ ὑψηλὰ στρώματα τῆς ἐτικέτας, μήπως καὶ ἀπ' αὐτοὺς ὑπάρχουν πολλοί, πού νὰ ἤμποροῦν ὄχι νὰ ζήσουν (ἂν καὶ αὐτὸ δὲν κοστίζει!) ἀλλὰ νὰ αἰσθανθοῦν καὶ νὰ ἀπολαύσουν τὴ ζωὴ τῶν ἀπλῶν καὶ τῶν ταπεινῶν;

Αὐτὴ τὴ ζωὴ με περιορισμένους ἀπολαύσεις — ἐγὼ ὁμολογῶ πὼς σύμφωνα με τοὺς παραπάνω μου στοχασμοὺς με διαφορετικὴ ζωὴ δὲν μπορῶ

νά καταλάβω - τὴν ὀνομάζει ὁ φίλος μου κ. Ἐξαρχος «μισοζωϊσμὸν» καὶ ἓνας ἄλλος, πού θὰ ἦτο περισσότερο κυνηγητὴ; τῆ; σωστῆ; ὀνομασίαις καὶ δυνατὸς στοὺς μαθηματικούς ὑπολογισμούς, θὰ ἤμποροῦσε νὰ μᾶς σερβίρη καὶ ἄλλους ὄρους: τριτοζωϊσμός, τεταρτοζωϊσμός κτλ. κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ κατὰ τὴν ποσότητα τῆς ζωῆς, πού κάθε φορὰ παρουσιάζεται.

Μὰ αὐτὸ δὲν πειράζει. Μισοζωϊσταὶ εἶναι κατὰ τὸν κ. Ἐξαρχον οἱ καλλιτέχναι μας καὶ γι' αὐτὸ ἡ ἀδυναμία καὶ αἱ ἐλλείψεις στὴ φιλολογία μας: δὲν ἔχομε διηγηματογράφο τῆς ζωῆς τοῦ σαλονιοῦ.

Αὐτὸ πείραξε τοὺς καλλιτέχναις μας. Ὅσοι τρόμαξαν ἀπὸ τὴ λέξη, πού δὲν ἔννοιωσαν, ἀπάντησαν στὸ θυμὸ των πὼς ὁ κ. Ἐξαρχος δὲν ξέρει τί τοῦ γίνεται. Κοντὸς ψαλμὸς ἀλληλοῦια. Ἄλλοι ὀλιγώτερον ζωηροὶ δικαιολογηθῆκαν προφορικά, πὼς αὐτοὶ πηγαίνουν στὰ σαλόνια. Ἔτσι ἀφήσαν νὰ ζητηθῆ ἄλλοῦ κάπου ἡ ἀδυναμία των. Καὶ τέλος μιὰ τρίτη παρέα ἀνθρώπων, πού δὲν φιγουράρουν ἀνάμεσα στοὺς καλλιτέχναις μας, γιὰ αὐτοὺς δὲν γράφουν παρά μονάχι σκέπτονται, σκεφθῆσαν κι' αὐτὴ τὴ φορὰ κι εἶπαν:

Ὁ κ. Ἐξαρχος εἶπε μὴ εὐκολὴ ἀλήθειαι πὼς στὴ σύγχρονή μας τέχνη ὑπάρχει ἀδυναμία. Πάρτε τὴν γενικῶς καὶ ἄς μὴ θελήσῃ καθέννας νὰ τὴν ἀναφέρῃ στὸν ἑαυτὸ του. Σύμφωνα μὲ τὸν νόμον τῆς ἐξελέξεως θὰ ἦτο ἀφύσικο νὰ μὴν ὑπάρχῃ ἀδυναμία στὴν τρίτη φιλολογικὴ γενεὰ ἐνὸς ἔθνους. Ὑπάρχει... καὶ καμμιά φορὰ σὲ τόσο βαθμὸ, ἀκόμα καὶ στῶν πιὸ διαλεχτῶν μας ἔργα, ὅπου σὲ κεινοῦ πού νοιώθει τὸ μυαλὸ πολλὰς φορὰς προβάλλει φυσικὰ ἡ σκέψη—ἡ ὄχι πολὺ κολακευτικὴ γιὰ τοὺς διευθυντὰς τῶν περιοδικῶν,—μὴ δὲ θὰ ἦταν προτιμότερο νὰ στέλνονται ἀποδιαλόγια στὸ τυπογραφεῖο;

Αὐτὴ τὴν ἀδυναμία στὴ τέχνη μας δὲν πιστεύομε πὼς θὰ μποροῦσε νὰ τὴν γιαιτρέψῃ ἓνας ὀλοζωϊσμὸς μὲ τὴν παρατηρητικότητα στὸ χέρι, ἂν σιτῶνται αἰτία τῆς εἶναι ὁ μισοζωϊσμός.

Δὲν φθάνει νὰ ζῆ κανεὶς μόνο, γιὰ νὰ εἶναι καλλιτέχνης. Ὅ,τι ζῆ ὁ ἀληθινὸς καλλιτέχνης, τὸ αἰσθάνεται βαθεῖα καὶ ἔπειτα μπορεῖ νὰ τὸ κἀνῃ καὶ συνειδητὸ στὸν ἑαυτὸ του, πρῶτα—σὰν κάποιαι γλυκεῖαι συγκίνηση περὶ πάντα πάνω ἀπὸ τὴν ψυχὴ του ὄχι μονάχι ἡ χαρὰ ἀλλὰ καὶ ὁ πόνος τῆς ζωῆς του καὶ ἐκεῖ μέσα λαμπικαρισμένα ξεχύνονται μὲ φόρμα καὶ ρυθμὸ.

Καὶ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μᾶς δίδῃ πάντα κομμάτια μόνο ἀπὸ τὴ δικὴ του τὴ ζωὴ. Πρέπει νὰ ἔχῃ δύναμη νὰ προβάλλῃ πάνω στὴν ψυχὴ του καὶ τῶν ἄλλων τὴ ζωὴ, νὰ αἰσθάνεται τὴ συγκίνηση τοῦ γύρω κόσμου τὴν ξένη χαρὰ καὶ τὸν ξένο πόνον σὰν σιτῶνται δικό του. Ἔτσι εἶναι φτειασμένος.

Μιὰ τέτοια αἴσθησι, προϋπόθεσι ἀπαραίτητη γιὰ τὴ τέχνη, τόσο πιὸ βαθιὰ καὶ τόσο πιὸ ἀληθινὴ εἶναι, ὅσο περισσότερο λείπει ἡ ἐπιτήδευσι στὴ ζωὴ, πού τῆς δίδει τὰ μοτίβα. Ἡ ζωὴ αὐτὴ πρέπει νὰ εἶναι κείνη,

πού περὶ πάνω ἀπὸ τὸν καλλιτέχνη φυσικὰ καὶ, ὅπως σύμφωνα μὲ τὸν χαρακτηριστῆρά του μοιραίως ἐρχεται, ἢ πού ἀβίαστα ἀπλώνεται στὸ γύρω κόσμιο. Αὐτὴ τὴ ζωὴ πρέπει νὰ ἔχῃ τὴ δύναμη ὁ καλλιτέχνης νὰ αἰσθάνεται, νὰ τὴν ἀγκαλιάζῃ στὴ τέχνη του, ἢ νὰ τὴν πολεμᾷ. Καὶ αὐτὸ τὸ λέν παντοῦ ἀλήθεια τέχνης. Μὰ ὅταν ὁ Ἕλληνας καλλιτέχνης ξεκινᾷ ἀπὸ μιὰ ἄλλη ζωὴ, πού μήτε ὁ ἴδιος ἐξῆσε μήτε εἶδε νὰ τὴ ζοῦν παρά μονάχι ἐδιάβασε ἢ ἄκουσε πὼς κάπου ὑπάρχει; Ὅταν, κορδισμένος ἀπὸ μιὰ τέχνη ἀληθινὴ γιὰ τὸν τόπο τῆς, μᾶς φορμάρεθι συγκινήσεις ἢ μᾶς παρουσιάζῃ κοινωνικὰ προβλήματα μαζί μὲ τὰς φιλοσοφικὰς των λύσεις, πού μήτε κείνοι γιὰ τοὺς ὁποίους τὰ σερβίρη καταλαβαίνουν τίποτε μήτε ὁ ἴδιος τὰ αἰσθάντηκε, γιὰ τὸν ὅσον μιλᾷ μέσα του ἀκόμα; Ὅταν, ἂν θὰ εἶχαμε καὶ διηγηματογράφο τοῦ σαλονιοῦ, κ. Ἐξαρχε, πού καλλίτερα πού δὲν τὸν ἔχομε, θ' ἄφηνε κι' αὐτὸς στὴ μάντα τὴ γραφικὴ καλύβα τοῦ ψαρᾶ, τὸ ξοκκλήσι καὶ τὴ σιτῆ τῶν βλάχου, πού πολὺ πιθανὸ εἶναι ἀπὸ κεί μέσα νὰ εἶχε καὶ ὁ ἴδιος τὴ καταγωγὴ, καὶ θὰ προτιμοῦσε γιὰ φόντο τῆς τέχνης του τὴ φραζοφόρα γενιὰ του μὲ τὸ σαλόνι τῆς, πού ἐκεῖ μέσα ἡ ζωὴ, ἂν συγκριθῆ μὲ τὴ ζωὴ τοῦ σαλονιοῦ τῶν Εὐρωπαίων, μοιάζει ὅπως ὅταν τὰ παιδάκια παίζουν τὰς κοῦκλας;...;

Ἔ! αὐτὸ δὲν μποροῦμε νὰ τὸ ποῦμε πιά ἀλήθεια τέχνης. Καὶ ἐδῶ εἶναι πού δὲν πάει καλά ὁ σφυγμὸς τῆς φιλολογίας μας. Καὶ μ' ὅλον πού γιὰ τὰ λίγα τῆς χρόνια αὐτῆς τῆς ἡ ἀδυναμία εἶναι δικαιολογημένη, νομίζομε πὼς εἶναι καιρὸς πιά νὰ τὸ καταλάβομε. S. P. P.

Ὁ ποιητὴς Κ. Π. Καβάφης

— Εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν—εἶπεν ποτὲ ἀθηναῖος λόγιος— δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὑπάρξουν μορφωμένοι ἄνθρωποι.

Ξένοι ἐν Ἀθήναις, ἐν Ἑλλάδι ξένοι, δὲν γνωρίζομεν ποῖαν ἐνταῦθα θεωροῦν ἀνθρωπίνην μόρφωσιν. Ἐν τούτοις δὲν ἀποκρύπτομεν, ὅτι ἔχομεν κάποιαν ιδέαν διὰ τὴν σύγχρονον κλασικὴν ἑλληνικὴν ἀντίληψιν.....

Ἐνας ἀπὸ τοὺς μορφωμένους ἀνθρώπους τῆς Ἀλεξανδρείας εἶνε ὁ ποιητὴς Κ. Καβάφης.

Εἶχε τὸ ἀτύχημα νὰ μὴ τραγουδῆ τὰς ἐρωτικὰς του περιπετείας, οὔτε τὰς πρώτας παιδαριώδεις συγκινήσεις τῆς ζωῆς καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶνε ὅσον ἔπρεπε γνωστὸς εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν καὶ εἰς τοὺς λογίους πανέλληνας. Εἶναι ὡς ποιητὴς, ὡς ἄνθρωπος, ὡς αἰσθανόμενον καὶ σκεπτόμενον ἄτομον, μιὰ καθολικωτέρα ὑπαρξίς ἀπὸ ὅλους σχεδὸν τοὺς γράψαντας καὶ γράφοντας ἑλληνας ποιητὰς. Τὸ δὲ μέγα αὐτὸ προτέρημα του μεταβάλλεται διὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν ἑλλήνων λογίων εἰς ἐλάττωμα...

Δὲν εἶνε ἀπὸ τοὺς πολὺ νέους, οὔτε ὑψηλός, οὔτε χονδρός, οὔτε κοινὸς ἄνθρωπος εἰς τὴν μορφὴν καὶ τοὺς τρόπους.

Ἔχει μίαν εὐγενεστάτην ιδιορρυθμίαν εἰς ὅλα. Καὶ εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον τοῦ καπνίζειν τὸ σιγαρέττον του.

Συζητητὴς λεπτότατος, παρατηρητὴς ὑπομονητικὸς. Βαθύτατος εἰς τὴν ἀντίληψίν του, εὐγενέστατος εἰς τὸ καταθέτειν τὰς ἰδέας του. Μέσα εἰς τὴν Ἀλεξανδρεϊνὴν κίνησιν διέρχεται ὡς ἐλιψὸν πούτουλον, φερόμενον ἀπὸ τὴν πνοὴν τῶν ἰδιαιτέρων του ἐμπνεύσεων.

Ὅπως εἰς τὴν ζωὴν του, ἔτσι καὶ εἰς τὴν ποίησίν του δὲν παραπαίει, δὲν συγχίεται, δὲν ἀοριστολογεῖ. Εἰρωνεύεται τὸν οἶκτον, τὰς συγκινήσεις, τὰς κρίσεις, τὰ θυμιάματα, τοὺς ἐπαίνους. Ἔχει ἀπόλυτον βεβαιότητα, πεποίθησιν εἰς τὰς «ἐμπνεύσεις» του, αἵτινες κανονίζουν τὰς πράξεις τῆς ζωῆς του, ἔχει δηλαδὴ τὸ «γνώθι σαυτὸν» καὶ διὰ τοῦτο τὰ βήματά του καὶ εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὴν ποίησίν του εἶναι στερεά.

Λέγεται ἢ ὅτι αὐτὸ ἀνθρωπίνῃ μόρφωσις καὶ μάλιστα ἀνωτέρα...;

Κάθε ποίημα τοῦ Καβάφη εἶναι καὶ ἓν ἀνάγλυφον. Μὲ ὅποιον τρόπον καὶ ἂν τὸ κρίνη κανεῖς, πάντοτε εἶναι ὑποχρωμένους νὰ τὸ δῆ ὡς ἀνάγλυφον. Αἱ ἐμπνεύσεις τοῦ Καβάφη εἶναι: μελέτη, σκέψις, αἴσθημα, παρατήρησις, τὰ δὲ ποιήματά του ἢ ἐξωτερικεύσεις, ἢ διαπίστωσης τοῦ ἑαυτοῦ του, τῶν ἰσχυρῶν του ἐμπνεύσεων.

Αὐτὸς εἶναι ὁ Ἀλεξανδρεϊνὸς ποιητὴς κ. Κ. Καβάφης.

Χατζό-

Ἡλία Βουτιερίδη «Κέλαδος»

Ἐνδεκα σονέττα, πολιτικὰ εἰμπορεῖ νὰ πῆ κανεῖς. Ἡ πρώτη ἐντύπωσις εἶναι ὅτι ἡ ἐμπνευσις τοῦ ποιητοῦ εἶναι συγκρατημένη καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς κεντρικῆς ἰδέας λιγάκι δημοσιογραφική. Τέτοιον εἶδους ποιήματα χρειάζονταν περισσότερο νεῦρο. Ἴσως νὰ τὰ ἐπηρεάξῃ καὶ ἡ φόρμα τοῦ σονέττου. Ὁ στίχος ὁμολογουμένως εἶναι ἀρκετὰ τεχνικὸς καὶ δουλεμένος. Ἄλλ' ὁ κ. Βουτιερίδης εἶναι ὁ μόνος πού ὑμνησε «γεγονότα ἐπίκαιρα», πού δὲν ἔχουν ἀκόμη προοπτική. Κι' αὐτὸ εἶναι πολὺ δύσκολο. Τὸ δυνατώτερον ἀπ' ὅλα καὶ μὲ περισσότερο αἴσθημα μᾶς φάνηκε τὸ δεῦτερον σονέττο «στὸ Βασιλεῖα τῶν Ἑλλήνων» πού παραθέτομε ὀλόκληρο.

Πάντα σ' Ἐσὲ τοῦ Ἔθνους ὁ νοῦς γυρίζει,
Καθένας χώρια κι' ὅλοι ἀδερφωμένοι
τριγύρω Σου οἱ πιστοὶ Σου οἱ πονεμένοι
Σὲ βλέπουμε στὸ φῶς, πού λ' ἐστολίζει,

Ὁραῖο καὶ δυνατό Θεό, πού ὀρίζει
τὴ θέλησή μας. Στὴν ψυχὴ μας μένει
βαθειὰ ἡ λατρεία γιὰ Σένα ριζωμένη
κι' ὁ νοῦς μας τὴ χαρὰ τοῦ χρέους γνωρίζει.

Μέσ' στὴν ψυχὴ μας ζῆς· καὶ πάντ' ἀκοῦμε
τοὺς μυστικούς Σου στοχασμούς. Κι' ἂν τώρα
βουβοὶ ἀπ' τὸν πόνο δίπλα Σου περνοῦμε,

Θάρρη ὁμως, Βασιλεῖ, κ' ἡμέρα ἐκείνη
πού ἡ φωνὴ μας, σὰν πρῶτα νικηφόρα,
τραγοῦδι τοῦ θριάμβου σου θὰ γίνη.

Giovanni Papini

— Ὁ Giovanni Papini ὁ ποιητὴς τῶν δύο «Ποιήσεων» πού δημοσιεύουμε σὲ πρόχειρη μετάφραση τοῦ κ. Συριώτη εἶναι μία ἐξαιρετικὴ ἐκδήλωσις τῆς νεοϊταλικῆς τέχνης. Ἀνήκει εἰς τὴν ομάδα τῶν νέων τῆς «Φλωρεντινῆς σχολῆς» καὶ αὐτοτιλοφορεῖται «ἀντιφιλόσοφος». Γιὰ πολὺν καιρὸν ἦτο ὁπαδὸς τοῦ φουτουρισμοῦ. Ἦτο ὁμως φουτουριστὴς ἀπλῶς μόνο, γιατί ἔτυχε νὰ μπῆ στὸ γροῦπο τοῦ Marinetti. Μὲ τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Marinetti συμφωνοῦσε μόνο σ' ἓνα σημεῖο: τὴν ἀνάγκη τῆς δημιουργίας νεοϊταλικῆς τέχνης ἔξω ἀπὸ τὰ πρότυπα τοῦ μαέστρου τῆς ἀναγεννήσεως, μὲ νέα χαρακτηριστικά, νέα ψυχὴ, νέα κίνησις. Εἰς ὅλα τὰ ἄλλα τὴν ἰδεολογία, τὰς πεποιθήσεις, τὴν προοπτικὴν εἰς τὴν τέχνη, ὁ δρόμος πού ἀκολουθοῦσε ὁ Papini δὲν ἦτο φουτουριστικὸς. Στὰ τραγοῦδια του—καμμιὰ δεκαριά—καὶ στὰ πεζὰ του εἶναι ἐντελῶς ἐσωτερικὰ καὶ ἐμπρεσσιονιστικὰ. Τὸ στίχο του, πού δημοσιεύουμε εἶναι κυριολεκτικῶς ἓνα «γελιογραφικὸν ποίημα» τοῦ Scarpelli.

Μαξιμ Γκόρκι

Ὁ Γκόρκι εἶναι ἐξαιρετικὰ ὑποκειμενικὸς συγγραφεύς. Εἰς ὅλα του τὰ ἔργα νομίζει κανεῖς πὸς βλέπει ζωγραφισμένη κομματιαστὰ τὴν ἴδια του τὴ ζωὴ. Θεωρεῖται ὡς ὁ μοναδικὸς ψάλτης τοῦ ἀλήτου, τοῦ καθαρῶς ρωσικοῦ αὐτοῦ τύπου, πού ἰδιάζει εἰς τὴν ἀνοργάνωτη ἀκόμα ζωὴ τῆς Ρωσίας, ὅπως ὁ πρόδρομὸς του Γκλέμπ Οὐσπένσκι θεωρήθηκε ψάλτης τοῦ μουζικικοῦ καὶ τοῦ μικροαστοῦ.

Πρῶτος ὁ Γκόρκι παρουσιάζει σὲ ρωσικὸ λογοτεχνικὸ ἔργο τὸ θετικὸν τύπο τοῦ ἀνθρώπου τῆς δράσεως κι' αὐτὸ τὸ κάνει εἰς τὴν «Οἰκογένεια Μπετσεμενῶφ» μὲ τὸν Νίλ, πού εἶναι ἐνάντιος τοῖς δεσπότης κηρύττοντας ὅτι «κύριος εἶναι ἐκεῖνος πού δουλεύει» κ' ἐνάντιος τοῖς ἀντισημίτες. Στὸ περίφημο δραματικὸν τοῦ ἔργου «Τὰ ταπεινά» ὁ Γκόρκι κηρύττει «ὅτι μόνη ἀλήθεια εἶναι ὁ ἀνθρώπος καὶ ἡ ζωὴ του καὶ ὅτι ὅλοι μας πρέπει νὰ ἐπιδιώκωμε τὴν εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν καλλιτέρευση τῆς ζωῆς του».

Τὸ 1899 ὁ Γκόρκι ἐγύρισε ὅλη σχεδὸν τὴ Ρωσία ἕως τὴ Μαύρη

Θάλασσα κι' από τή περιοδεία του αὐτῆ ἐνεπνεύσθη πολλά μικρά του ἔργα. Ἄπ' αὐτὰ εἶναι «ὁ γόν και ὁ γιός του» καί ἡ «Βαλαχική παράδοση» πού δημοσιεύουμε σέ τοῦτο τόν ἀριθμὸ τῶν «Φύλλων».

Ὁλόκληρο τὸ ἔργο τοῦ Γκόρκι μπορεῖ νὰ συνοψισθῆ εἰς τὸ σάλπισμα : *V i n o s v o c o* δηλ. εἰς τὸ : Ὁ σοὶ Ζωντανοί. Μὲ τὸ σάλπισμα τοῦ αὐτοῦ ζητεῖ νὰ ξυπνήσῃ τις κοιμισμένες συνειδήσεις, τις ναρκωμένες δυνάμεις τοῦ ἔθνους του. Μὰ δὲν περιορίζεται ὅπως ὁ Τολστόϊ μόνο στὴν ἐνέργεια τῶν πνευματικῶν του συμβόλων. Παίρνει ἐνεργὸν μέρος σ' ὅλη τὴν ἀντιδεσποτικὴ κίνηση καί γι' αὐτὸ δὲν ἠσύχασε ἀπὸ τοὺς ἀδιάκοπους διωγμοὺς ἕως τῆ στιγμῆ πού τὸν ἔφεραν ὑπουργὸ ἢ ἐπανάστασις, πού ὠνειρεύθηκε μέσα στὴν ἀντίθεση ψυχῆ του καί γέννησε μὲ τὴ ματωμένη πέννα του, πού δὲν ἔπαισε νὰ ζητᾶ σὰν Ἡρωδιάδα τὴν κεφαλὴν τοῦ δυνάτου εἰς τὸ πινάκιον.

Τὸ ἔργο τοῦ Γκόρκι, ὡς λογοτεχνικό, τὸ χτύπησαν ἀλύπητα οἱ ρώσσοι λόγιοι, ἕως ὅτου βγήκε ὁ μέγας ρώσσοι κριτικὸς Στασώφ κ' εἶπε τὴν ἀλήθεια : «...ὁ Γκόρκι εἶναι ὁ μέγας συνεχιστὴς τῶν μεγάλων δημιουργῶν, τῶν ἀληθινῶν καί ἐθνικῶν τῆς ρωσσοικῆς λογοτεχνίας...»

«Vie vivante»

Ὁ Hazzò - ἕνα μετέωρον τῆς λογοτεχνίας, μᾶς ἐξομολογήθη ὅτι ἔγραψε καὶ... ἔκλεισε στὸ συρτάρι πρὸ ἑνὸς νέου ρομάντζο μὲ τὸν γαλλικὸ τίτλο : (τὰ ἔργα τοῦ Hazzò - εἴθισται, ἀν δὲν γράφονται, νὰ μεταφράζονται γαλλιστί) *V i e v i v a n t e*. Ὁ συγγραφεὺς τῆς ἀγνώστου ἀλλὰ μολαταῦτα καί περιφήμου «Κλειστῆς Θύρας» τὴν ὁποίαν ἀπολαύσανε μερικοὶ μόνον «μεμνημένοι» εἰς τὴν θῆσε της, μᾶς ὑπεσχέθη ἀπὸ τὸ νέο του ἔργο μερικὰ ἀποσπάσματα γιὰ τὰ «Φύλλα».

— Ὁ πρίγκηψ τῶν Γάλλων ποιητῶν ἐξέδωκε τελευταῖα νέα ποιητικὴ συλλογὴ, τὰ «Γαλλικὰ ποιήματα - Λυρικό δελτίο τοῦ πολέμου (1914 - 1915)». Τὰ ποιήματα εἶναι γραμμένα σὲ πρόζα καί τὰ χαρακτηρίζει ἡ παραφορὰ, τὸ πάθος καί ἡ ὑπερηφάνεια. Ἀπὸ πολλὰ δὲν λείπουν οἱ θαυμάσιες εἰκόνες καί μιὰ δημοσιογραφικὴ πολυλογία ὅμως, ὡς ἦταν καί ἐπόμενο. Τὸ περισσότερο ἐμπνευσμένο ἀπὸ ὅλη τὴ συλλογὴ εἶναι τὸ «Ἡ ἀγρόπνια τοῦ Ποιητοῦ πρὸ τοῦ Πολέμου» πού δημοσιεύουμε σὲ τοῦτο τὸ φυλλάδιο.

— Στὸ ἐρχόμενο φύλλο θὰ δημοσιεύσωμε μιὰ σκηνὴ ἀπὸ τὸ νέο δράμα τοῦ κ. Δ. Ταγκοπούλου Ὁ μορφοσ Κόσμος! καί μιὰ νομβέλα τοῦ διηγηματογράφου μας κ. Βουτυρά. Ἐπίσης εἰδικὸς συνεργάτης μας θὰ γράψῃ μελέτη γιὰ τὴν Δ! καλλιτεχνικὴ ἔκδοσις τοῦ Ζαπτείου.

*Antoinette
Basile*

Χρῆσμα

— Ἐδιαβάσαμε σὲ μιὰ ἐφημερίδα — ὁ τύπος ἀσχολεῖται τελευταῖα τρομακτικὰ μὲ τὴν φιλολογογίαν — ὅτι ὁ κ. Παλαμᾶς μέσα εἰς τὸ νεοσύστατον φιλολογογικὸν κέντρον, τὸν «Μαῦρον Γάτον», ὅπου συγνάξει, ἔκαμε μεγάλο λόγο γιὰ τὸ ἐξῆς πολὺ μικρὸ ποίημα :

Στ' ἀνοικτὸ βαθὺ πηγάδι,
κάποιο ἀστέρι ἔχει κολήσῃ
τὰ νερά γιὰ νὰ φιλήσῃ.

Καί τ' ἀγιόκλημα σὰ χάδι
γέρνει στὸ πηγάδι ἐπάνω
μ' ἕνα γέλιο ἐρωτοπλάνο

καί κτυτᾶζει μέσ' στὸν Ἄδη
τῶν νερῶν, γιὰ ν' ἀντικρύσῃ
τ' ἀστεράκι ποῦχει σβύση.

Ὁ μαίτρο ὄχι μόνον τὸ ἤρесе ἀλλὰ καί τὸ «ἐξήλευσε». Κ' ἔτσι ὁ κ. Πάνος Ταγκόπουλος — γιὰ τὸν νέον αὐτοῦ εἶναι τὸ τραγουδάκι — θὰ ἔπαιρνε μὲ τὸν ὀρειότερον τρόπο τὸ χρῆσμα τοῦ «ποιητοῦ».

— Τὰ «Φύλλα» θὰ γίνουν δεκαπενθήμερο περιοδικὸ μὲ 32 σελίδες ἀντὶ μηνιαῖο, ὅπως ἦταν, μὲ 48.

— Τὰ «Φύλλα» θὰ βγαίνουν καί σὲ φθινητὴ ἔκδοσις, ἡ ὁποία θὰ πωλῆται μόνον στὰ κισόκια λεπτὰ 50.

— Ἐνεκα τῆς διακοπῆς τῆς ἐκδόσεως τῶν «Φύλλων» ἡ συνδρομὴ θὰ ὑπολογισθῆ εἰς τεύχη καί ὄχι εἰς μῆνας.

— Προηγούμενα τεύχη πωλοῦνται εἰς τὰ γραφεῖα μας καί εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον Βασιλείου πρὸς δρ. 1. Τὸ πρῶτο τεῦχος μόνον, πού πλησιάζει νὰ ἐξαντληθῆ, πωλεῖται δρ. 1.50.

— Τὰ γραφεῖα τῶν «Φύλλων» μετεφέρθησαν εἰς τὴν ὁδὸν Σταδίου 65.

— Αἱ ἐπιστολαὶ πρὸς τὰ «Φύλλα» πρέπει νὰ ἀπευθύνονται προσωπικῶς πρὸς τὸν : Κ^{ον} Θ. Ἐξαρχον - Σταδίου 65.

— Μωπασσὰν ἐκλεκτὲς σελίδες (ἔκδοσις «Φύλλων») δρ. 1.25

Νέα Βιβλία — Ἡ λία Π. Βουτυροῦ, «Κέλαδος» σονέττα, Ἀθήνα 1917 — Δρ. 1.

ΣΙΓΑΡΕΤΑ

ΠΑΝ

ΕΚΘΕΣΗ

ΑΓ. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ

IB

ΜΕΤΑΛΙΟΝ ΤΙΜΗΣ